

Rjeđih minerala i elemenata u gorskom dijelu nalazimo u tragovima (šelit, uran).

Na području nizinskog dijela Županije eksploatira se nafta i zemni plin. Količine koje ekonomski opravdaju eksploataciju prisutne su na rubnim dijelovima Županije prema Osječko-baranjskoj i Koprivničko-križevačkoj županiji.

U istočnom dijelu Županije su naftna i plinska polja Obradovci i Mali Rastovac, južno od Suhopolja je plinsko polje Pepelana dok je uz zapadnu granicu Županije smješteno više polja radilišta Podravina.

Naftna i plinska polja svojim postojanjem ne uvjetuju ograničenja korištenja prostora na površini zemlje, osim sabirnog sustava naftovoda/plinovoda, pojedinačnih lokacija bušotina te objekata otpreme i obrade (plinska stanica, čistačka stanica i sl.).

Bilo bi poželjno da se dosadašnja istraživanja sistematiziraju i nastavi sistematskim radom na daljnjem istraživanju, što bi dalo realnu sliku mogućnosti razvoja pojedinih grana koje se temelje na tim sirovinama.

Na području Virovitičko-podravске županije eksploatiraju se mineralne sirovine s isključivom primjenom u graditeljstvu. Korištenje mineralnih sirovina ovisno je o potrebama tržišta, a proizvodnja ovisi o prirodnom potencijalu. Rudarska se aktivnost odvijala u uskim lokalnim okvirima, bez postojane gospodarske politike. U oblasti gospodarenja mineralnim sirovinama trebalo bi definirati gospodarsku politiku i usmjeriti djelovanje tijela uprave na rješavanje pitanja kako dobro gospodariti resursom, a ne samo kako spriječiti negativne posljedice eksploatacije mineralnim sirovinama. Takav pristup "održiva razvoja" iziskuje i postojeća zakonska regulativa.

1.1.2.4. Komunalna infrastruktura

a) Prometni sustav

Područje Virovitičko-podravске županije svojim prometno-zemljopisnim položajem predstavlja sastavni dio spoja Hrvatske prema europskim prometnim sustavima. U valorizaciji pogodnosti prostora Županije jedna od najznačajnijih prednosti pridaje se prometnoj ulozi područja, pa u tom značaju prelazi okvire same Županije.

a1) Cestovni promet

Prve trase cestovne mreže istočne Hrvatske potiču još iz razdoblja Rimskog carstva, što možemo smatrati kao začetak cestovne mreže ove regije. Slijedeće značajno razdoblje je doba Austro-Ugarske kada dolazi do kvalitetnijeg povezivanja s Jadranom. Doba prve bivše Jugoslavije karakterizira samo održavanje postojeće makadamske mreže, dok nakon drugog svjetskog rata i razdoblja druge bivše Jugoslavije, dolazi do značajnije obnove cesta i cestovnih objekata. Za sva ta povijesna razdoblja karakteristika je da se prometni pravci formiraju pod utjecajem političko-gospodarskih centara koji su bili izvan teritorija Republike Hrvatske, tako je i cestovna mreža oblikovana prema njihovim potrebama i interesima.

Postojeća primarna cestovna mreža nastala je na matrici postojećih makadamskih cesta, a modernizacija cestovne mreže svodila se na polaganje asfaltnih slojeva na podlogu koja u

većini slučajeva nije bila adekvatna prometnom opterećenju, s oblikovnim elementima trase iz doba kada je osnovno prijevozno sredstvo bila konjska zaprega. Situacija na sekundarnoj cestovnoj mreži je lošija, jer se ponekad modernizacija svodila na polaganje tek nekoliko centimetara asfalta, većinom samo nosivog sloja asfalta.

Ispitivanja koja su vršena pokazala su da cestovna mreža ima manju strukturnu vrijednost nego što bi bilo potrebno za zadovoljenje lakog prometnog opterećenja. To stanje rezultat je strategije po kojoj su bez potrebne tehničke dokumentacije modernizirane makadamske ceste (razdoblje 70-tih godina).

Ratna razaranja donijela su nova oštećenja cestovne mreže i pratećih objekata. Osim oštećenja od ratnih djelovanja dio mreže pretrpio je velika oštećenja uslijed **preusmjerenja cjelokupnog prometa za istočnu Hrvatsku** na podravski koridor (dionica cestovnog pravca Virovitica-Slatina-Našice-Đakovo-Vinkovci).

U pogledu zaštite područja najizrazitiji problem je prolazak državnih cesta D-2 i D-5 gradskim središtem Virovitice, koje je zaštićena urbanistička cjelina sa spomenicima graditeljske baštine te sa parkom – spomenikom parkovne arhitekture. **Rezultat prethodno navedenog je veoma loše stanje cestovne mreže na Županiji, kako u pogledu prometno-tehničkih elemenata, tako i u pogledu stanja kolničke konstrukcije.**

Na osnovi Odluke o razvrstavanju cesta u državne ceste (NN 51/97) proglašene su dionice državnih cesta, županijskih i lokalnih cesta.

Na prostoru Županije nalaze se prema sadašnjoj kategorizaciji slijedeće kategorizirane ceste:

- državne ceste	160,4 km	(17,5%)
- županijske ceste	385,0 km	(41,9%)
- lokalne ceste	373,0 km	(40,6%)
Ukupno:	918,4 km	(100,0%)

Tablica 39 – Gustoća mreže u odnosu na površinu i broj stanovnika

Kategorija ceste	Km	Gustoća cestovne mreže	
		km/1.000 km ²	km/1.000 stanov.
Državna	160,4	79,33	1,53
Županijska	385,0	190,40	3,68
Lokalna	373,0	184,47	3,57
Ukupno:	918,4	454,20	8,78

Izvor podataka: ŽUC-Virovitica

Prostorom Županije dužine cca 70,1 km i širine 15-35 km, dominira podravski prometni koridor položen sredinom promatranog prostora. Uz njega su se razvili i najznačajniji urbani centri Županije, dok su rubna područja uz Dravu i na obroncima Papuka i Bilogore stagnirala u razvoju. **Ta prostorna neravnoteža uvjetovala je slabiji razvitak prometnog sustava (cestovne mreže) u rubnim područjima, a istovremeno uzrokovala prometne probleme uz centralnu prometnicu podravskog koridora, državnu cestu D-2, koja nije uređena i opremljena za takav intenzitet prometa.**

Općenito se može konstatirati da je cestovni prometni sustav nizinskog dijela Županije cjelovitiji i u boljem stanju od onog u brežnim područjima.

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

Poboljšanje stanja cestovne prometne infrastrukture Županije, a posebno pograničnog područja spada u glavne prioritete na razini Županije, kao i izgradnja segmenta državnih cestovnih pravaca (D-2 i D-5) čime će se cestovna prometna infrastruktura izmjestiti iz zaštićenih spomeničkih cjelina. Prioriteti u izgradnji cesta su brze ceste Virovitica - Slatina (D-2 tzv. "Podravska magistrala") i Terezino Polje (Mađarska granica) – Grubišno Polje (D-5)

Cestovni granični prijelazi prema Republici Mađarskoj na području Virovitičko-podravske županije su: Terezino Polje (međunarodni I kategorije) i Sopje (pogranični). Granični prijelazi utvrđeni su Uredbom o graničnim prijelazima u Republici Hrvatskoj ("Narodne novine" broj 97/96.).

a2) Željeznički promet

Željeznički promet u sjeverozapadnoj Hrvatskoj ima vrlo dugu tradiciju i njegova je uloga u sveukupnom razvoju tog područja vrlo značajna.

Prostorom Županije prolaze dvije trase željezničkih pruga:

1. u smjeru istok-zapad, trasa željezničke pruge I reda Dalj-Osijek-Koprivnica-Varaždin i
2. u smjeru sjever-jug, trasa željezničke pruge II reda Pčelić-Daruvar-Banova Jaruga, koja spaja podravski i posavski prometni koridor.

Tablica 40

Naziv dionice željezničke pruge	Dužina (km)	Osovinski pritisak t	Dopuštena brzina km/h	Željeznički kolodvori	Postaje stajališta	Napomena
Dalj-Varaždin dionica (Feričanci-Kloštar)	82,623	22,5	60-100 (40)	Zdenci-Orahovica Čačinci Slatina Cabuna Suhopolje Virovitica Špišić Bukovica Pitomača	Bukovica Sladojevci Bistrica Mikleuš Virovitica-Grad	Transportno otpremništvo - Mikleuš
Banova Jaruga-Pčelić (dionica (Pivnica-Pčelić)	10,363	16	40-60	Pivnica	Pepelana Pčelić	Odvajanje od pruge I reda Dalj-Varaždin u rasputnici Pčelić

Izvor podataka: HŽ, Sekcija za pruge Koprivnica i Osijek

Osiguranje pruga i kolodvora signalno-sigurnosnim uređajima je ili tehnološki zastarjelo ili ga uopće nema.

Cestovni putni prijelazi u razini (CPR) poseban su problem na prugama i cestama sjeverozapadne Hrvatske. Pogotovo se to odnosi na pruge s velikim brzinama (Koprivnica-Osijek).

Tablica 41 – Kolosijeci za poseban promet (industrijski kolosijeci)

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

Naziv kolodvora	Naziv (vlasnik) ind. kolosijeka	Najveća Dopuštena brzina	Osovinski Pritisak	Ukupna dužina	Korisna dužina
		km/h	t	m	m
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Virovitica	Tvin	25	22,5	1.346	1.260
	Trgocentar	25	22,5	338	295
	Šumarija	25	22,5	203	144
	Poljopromet	15	22,5	611	317
	Viržinija	15	22,5	532	290
	Šećerana	35	22,5	8.225	7.839
Čačinci	PPK Orahovica	15	22,5	718	466
Zdenci –Orahovica	PP Orahovica	15	22,5	112	112
Slatina	IPK Mlinovi	5	22,5	683	245
	Slatinka	10	18,0	239	239

Izvor podataka: HŽ, Sekcija za pruge Koprivnica i Osijek

a3) Riječni promet

Sjevernim rubom prostora Županije prolazi tok rijeke Drave koji predstavlja granicu Županije, a ujedno i međudržavnu granicu između Republike Hrvatske i Republike Mađarske.

Na prostoru Županije plovidba na rijeci Dravi je u međudržavnom režimu plovidbe. Plovni put na rijeci Dravi u uvjetima prirodnog protoka svrstan je u tri plovidbene klase. Na prostoru Županije dužina plovnog puta iznosi 75,0 km, a svrstava se (prema ECE-u) u I klasu plovnog puta (u sklopu dionice D. Miholjac-Ždalice).

Redovita plovidba odvija se do Barsca (157,0 r km), a uzvodno se plavi iznimno i to zbog eksploatacije šljunka iz dravskog korita.

Postojeća riječna pristaništa na rijeci Dravi su:

- pristanište za šljunak u Kapincima, r km 126,0 i
- pristanište u Terezinom Polju, r km 152,0.

a4) Zračni promet

Na području Županije postoji 12 poljoprivrednih letjelišta. Raspadom velikih poljoprivrednih kombinata dalje korištenje letjelišta ovisit će o novom ustroju poljoprivrednih gospodarstava i njihovoj potrebi da koristi zrakoplovstvo u obradi zemljišta.

To se prvenstveno odnosi na zonu županijskog središta – grada Virovitice, gdje postoje dva uzletišta “Korija” i “Lukač”, te prostor između Korije i Virovitice (na lijevoj strani iz pravca Virovitice) kao i uzletišta “Banov Brod” (općina Pitomača). Potrebno je prostor između Korije i Virovitice koji ispunjava prostorne i prirodne preduvjete osposobiti za športsku zračnu luku s travnatom uzletno-sletnom stazom i mogućnošću prihvata manjih putničkih zrakoplova (do 5.700 kg), dok je lokacija Banov Brod planirana za izgradnju športskog aerodroma.

a5) Pošta i telekomunikacije

Hrvatska pošta i telekomunikacije organizirana je po vertikali u dva dionička društva:

- HRVATSKA POŠTA d.d.
- HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE d.d.

Direkcija pošta organizirana je putem županijskih Središta pošta i Poštanskih središta više razine koji objedinjavaju po nekoliko Središta pošta u tehnološkom smislu. Osnovu svih Središta pošta čini osnovna poštanska jedinica – poštanski ured.

Središte pošta Zagreb objedinjuje zajedničku tehnološku funkciju svih Poštanskih središta Republike hrvatske i tehnološku povezanost sa svjetskom poštom.

Direkcija telekomunikacija organizirana je putem Telekomunikacijskih centara u svakoj županiji. Telekomunikacijski centri samostalno obnašaju sve svoje funkcije u okviru jedne županije i direktno su odgovorne upravi direkcije telekomunikacija.

U Virovitičko-podravskoj županiji organizacijski je smješteno Središte pošta Virovitica sa sjedištem u Virovitici i Telekomunikacijski centar Virovitica također sa sjedištem u Virovitici koji pružaju usluge u poštanskom i telekomunikacijskom prometu za cijelu Županiju.

Središte pošta Virovitica

Na području koje pokriva Središte pošta Virovitica postoje Operativne poštanske jedinice: Virovitica, Slatina i Orahovica koje objedinjuju poštanski promet bivših općina Virovitica, Slatina i Orahovica, dok Središte pošta Virovitica objedinjuje poštanski promet za cijelu Virovitičko-podravsku županiju i sve poštanske pošiljke za druga poštanska središta ili inozemstvo dostavlja u Poštansko središte Bjelovar.

Neposredni kontakt u pružanju poštanskih usluga s pučanstvom obnašaju osnovne poštanske jedinice – poštanski ured.

Središte pošta /stanje krajem 1995. god./ ima 23 osnovne poštanske jedinice – poštanski ured, što iznosi jedna pošta na 4.500 stanovnika, a po Operativnim jedinicama:

- Virovitica jedna pošta na 5.700 stanovnika,
- Slatina jedna pošta na 4.450 stanovnika i
- Orahovica jedna pošta na 2.600 stanovnika.

Telekomunikacijski centar Virovitica.

Na području Županije djeluje Telekomunikacijski centar Virovitica koji putem AXE centrala u Virovitici i Slatini obnaša telekomunikacijski promet za cijelu Županiju. Obje centrale su dvostrano povezane s MC/TC (Međunarodna centrala/Tranzitna centrala) Đakovo i TS Osijek u svrhu obavljanja međuzupanijskog i međunarodnog prometa, a u lokalnu svaku za svoj dio županije obavlja sav telekomunikacijski promet unutar županije.

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

Na taj način stvoreni su preduvjeti za povezivanje svih naselja u Županiji sa svjetskim sustavom telekomunikacija, a izgradnjom mjesnih telefonskih mreža većeg kapaciteta od broja domaćinstava stvorena je dobra osnova da svako domaćinstvo ima mogućnost postati korisnik telekomunikacijskih usluga.

Telekomunikacijska mreža

- Komutacija

Komutacija je dio sustava telekomunikacijskog prometa i jedan je od bitnih čimbenika u uspostavljanju, ostvarivanju i naplati telekomunikacijskih usluga. Ona je i jedan od glavnih pokazatelja razvijenosti u cjelokupnom lancu telekomunikacijske razvijenosti. HT se opredijelio za najsuvremeniju tehnologiju s AXE centralama upravljanim snažnim računalima i udaljenim pretplatničkim stupnjevima (UPS) koji osiguravaju ravnomjernu raspoređenost komutacija unutar županije, te tako smanjuju radove na pristupnoj mreži.

Sada u Virovitičko-podravskoj županiji postoje dvije AXE centrale, jedna u Virovitici i jedna u Slatini.

AXE centrala u Virovitici je pristupna-lokalna (PC/LC) jer obnaša komutacijsku funkciju za sve udaljene pretplatničke stupnjeve za naselja od Pitomače do Cabune i povezana je s AXE Slatina, TC Osijek i MC/TC Đakovo.

Centrala u Slatini obnaša lokalnu funkciju u Županiji za mjesne centrale naselja bivših općina Slatina i Orahovica, a snopom spojnih vodova vezana je na AXE Virovitica, TC Osijek i MC/TC Đakovo.

U slijedećoj tablici prikazana je instaliranost komutacijskih kapaciteta u županiji i ukupnost instaliranih komutacijskih kapaciteta.

Tablica 42 - Pokazatelji

Redni broj	Općina	Broj stanovnika	Instalirani kapaciteti	Uključeni pretplatnici	Broj instaliranih na 100 stanov.	Broj uključenih na 100 stanov.
1.	VIROVITICA	22931	11474	8297	50,0	36,2
2.	ŠPIŠIĆ BUKOVICA	4926	1920	1320	39,0	26,8
3.	LUKAČ	4543	1536	1124	33,8	24,7
4.	GRADINA	5297	1280	1055	24,2	19,9
5.	SUHOPOLJE	8962	2688	2335	30,0	26,1
6.	PITOMAČA	11106	3456	3119	31,1	28,1
7.	SLATINA	15445	6460	4815	41,8	31,2
8.	SOPJE	3806	768	739	20,2	19,4
9.	ČAĐAVICA	3011	896	760	29,8	25,2
10.	NOVA BUKOVICA	2522	768	509	30,5	20,2
11.	MIKLEUŠ	2291	768	536	33,5	23,4
12.	VOĆIN	4152	896	473	21,6	11,4
13.	ORAHOVICA	7034	2432	2126	34,6	30,2
14.	CRNAC	2141	896	586	41,8	27,4
15.	ZDENCI	2700	768	616	28,4	22,8
16.	ČAČINCI	3756	1152	950	30,7	25,3
UKUPNO :		104623	38158	29360	36,5	28,1

Izvor podataka: HT - Telekomunikacijski centar Virovitica, svibanj 2000. god.

- Spojni putovi

Spojni putovi su veze između komutacija s nadređenom centralom. Razvojni program HT-a temelji se na polaganju svjetlovodnih kabela do najniže komutacijske razine, to znači do izdvojenog pretplatničkog stupnja UPS-a. Ova razvojna zadaća u Virovitičko-podravskoj županiji ispunjena je u najvećoj mjeri. Položeni su osnovni svjetlovodni pravci Našice-Slatina-Virovitica-Đurđevac s odvojcima za mjesne komutacije, te lokalni pravci s odvojcima za mjesne komutacije: Orahovica-Zdenci-Crnac /V.Rastovac/, Mikleuš-Voćin, Slatina-Medinci-Čađavica, Virovitica-Terezino Polje, Suhopolje-Gradina-Rušani, Sladojevcima-Gornji Miholjac i Medinci-Sopje, Pitomača-Velika Črešnjevica, Špišić Bukovica-Korija, Suhopolje-Pčelić-Pepelane, Sladojevcima-Mačkovac, itd.

Osnovna osobina spojnih putova realiziranih svjetlovodnim kabelima je kasnija mogućnost prijenosa još većim brzinama. Svjetlovodni kabeli su kapaciteta 8,12 i 24,48 niti i predviđeni su za kasniju uporabu prijenosa slike govora i podataka kako za potrebe HT-a tako i za potrebe televizije.

Prijenosni sustavi koji rade po svjetlovodnim kabelima su digitalni i rabe se prema potrebama komutacije.

Postojeći sustavi se neće prikazivati zasebno jer se isti po potrebi mogu jednostavno i brzo seliti s relacije na relaciju već prema ukazanoj potrebi zbog jednostavne montaže i demontaže. Međužupanijski svjetlovodni prstenovi zatvoreni su između Virovitice-Pakraca-Požega-Đakova-Slatine-Virovitice, Zagreba-Bjelovara-Virovitice-Našica-Osijeka i Osijeka-Našica-Virovitice-Varaždina-Zagreba.

Jedan županijski svjetlovodni prsten zatvoren je na relaciji Slatina-Mikleuš-Orahovica-Zdenci-Crnac-Mikleuš-Medinci-Slatina, a drugi je na relaciji Virovitica-Suhopolje-Gradina-Bušetina-Stari Gradac-Pitomača-Špišić Bukovica-Virovitica.

1. JAVNA TELEFONSKA MREŽA

Javna telefonska mreža sastoji se načelno od dvije mreže: prva, svima poznata analogna komutacijska mreža (PSTN-Public Switching Telephone Network), te druga, novija digitalna mreža sa integriranim uslugama (ISDN-Integrated Services Digital Network).

Jedna i druga mreže koriste istu telefonsku mrežu, prijenosne uređaje i komutacijske sustave, ali omogućuju različiti nivo usluga. Korisnicima PSTN mreže pruža se mogućnost analognog povezivanja sa korisnicima širom svijeta te uzak spektar usluga. ISDN korisnicima se pruža mogućnost korištenja širokog spektra usluga, te digitalni prijenos podataka (data), slike (videotelefonija i videokonferencija) i govora.

Telefonsku mrežu u svakom naselju predstavlja mreža kabela (podzemnih i zračnih) koja povezuje krajnjeg korisnika na izdvojeni pretplatnički stupanj – UPS (komutacija), te ju možemo zvati mjesnom telefonskom mrežom.

2. MOBILNE MREŽE

Hrvatske telekomunikacije (HT) imaju razvijene tri mobilne mreže. Najstarija, pod komercijalnim nazivom MOBITEL 099, predstavlja nacionalnu analognu mobilnu mrežu, standarda NMT 450, koja putem pokretnih stanica (mobilnih uređaja) i nepokretnih (baznih) stanica omogućuje korištenje na 95% područja RH. Korisnici imaju mogućnost ostvarivanja govorne komunikacije sa korisnicima svih TK mreža diljem svijeta, ako se nalaze unutar područja pokrivanja. Područje pokrivanja predstavlja već spomenuti postotak područja RH, te većinu područja R. Slovenije. Bazne stanice su na Županiji postavljene na Lipici, Virovitici, Cabuni, Slatini i Kapavcu (Orahovica). Vezane su zvjezdasto putem spojnih vodova na MTX centralu u Zagrebu gdje se vrši ulaz iz mobilne mreže u telefonsku mrežu.

Druga mobilna mreža pod nazivom CRONET 098, predstavlja digitalnu mobilnu mrežu standarda GSM 900, koja je strukturirana identično kao i analogna MOBITEL 099, ali omogućuje globalno komuniciranje tj., međunarodni «roaming». Navedeni izraz predstavlja mogućnost korištenja mobilnog aparata u državama gdje HT ima ugovor sa lokalnim mobilnim operaterom. Korisnicima se omogućuje digitalni prijenos govora i podataka sa korisnicima svih TK mreža diljem svijeta.

Treća mobilna mreža komercijalnog naziva BIP 097, predstavlja sustav jednosmjernog prijena poruka po ERMES paging standardu. Poruke mogu biti tonske, numeričke, alfanumeričke, te podaci dužine do 64 kbita. Poruke upućene ERMES paging sustavom korisnik prima na svom prijamnom uređaju (pageru).

Osim mobilnih mreža HT, na području županije razvijena je i GSM mreža VIPnet.

3. PODATKOVNE MREŽE

3.1. CROAPAK

CROAPAK je posebna TK mreža za komutirani paketski prijenos podataka u RH. Omogućuje krajnjim korisnicima međusobno povezivanje i pouzdanu razmjenu podataka, bez obzira na njihov način i brzinu rada. Mreža koristi u svom radu ITU-T protokol X.25. Korisnici spajaju svoje terminalne uređaje (računala) preko modema na najbliži komutacijski čvor CROAPAK mreže. Mreža pruža mogućnost spajanja s korisnicima unutar mreže te povezivanje van mreže. Lokalni komutacijski čvor fizički je smješten u Virovitici.

3.2. CROLINE

CROLINE je posebna TK mreža zakupljenih TK vodova visoke kakvoće i pouzdanosti. Mreža koristi ITU-T protokol Frame Relay, te omogućuje brzi prijenos podataka bez komutacije. Korisnici spajaju svoje terminalne uređaje (računala) preko zakupljenog CROLINE voda direktno sa korisnikom na drugom kraju voda, bez mogućnosti komutacije (prospajanja).

3.3. TELEGRAFIJA

Telegrafska mreža predstavlja posebnu mrežu za komutirani prijenos podataka. Korisnici imaju mogućnost spajanja svojih terminalnih uređaja (teleprintera) preko posebne telegrafske mreže sa drugim korisnicima mreže.

Mjesna telefonska mreža predstavlja kabelsko povezivanje od komutacije do krajnjeg korisnika. Starija kabelska mreža (dio Virovitice i dio Slatine), riješena je podzemnim kabelima s papirnatom izolacijom parica, dok se sve novije mreže (unutar zadnjih 10 godina)

rješavaju podzemnim kabelima s plastičnom izolacijom parica, a uvedena je i dodatna zadaća da se pretplatniku priđe što bliže s podzemnim priključkom.

Mjesne telefonske mreže se grade ili su većim dijelom izgrađene dovoljnog kapaciteta tako da svaki korisnik može dobiti telefonski priključak s iznimkom Virovitice i Slatine gdje su u tijeku pripreme za kvalitetno sveukupno rješavanje.

- Radio mreža

Radio mreža obuhvaća dvije mogućnosti komuniciranja, a to su: usmjerene radio mreže i radio mreže (pokretna radio telefonija - mobitel).

Usmjerene radio mreže povezuju dvije točke određene komutacije. One su danas digitalizirane malih dimenzija i relativno lako se postavljaju i demontiraju.

Danas u eri svjetlovodnih kabela, usmjerene radio mreže služe kao privremeno rješavanje brze uspostave spojnog puta, do izgradnje svjetlovodnog kabela.

Popularno nazvana MOBITEL MREŽA je jedinstvena radio mreža na području Republike Hrvatske. Radi putem fiksnih i prijenosnih stanica na dva frekventna područja. Fiksne stanice su postavljene u Orahovici (Kapavac), Slatini i Virovitici. Vezane su zvjezdasto putem postojećih spojnih vodova na glavnu MTX centralu u Zagrebu gdje se vrši ulaz iz radio mreže u telefonsku mrežu.

- Javna mreža za prijenos podataka – CROAPAK

Croapak je posebna telekomunikacijska mreža za prijenos podataka u Republici Hrvatskoj i omogućuje krajnjim korisnicima međusobno povezivanje i razmjenu podataka bez obzira na njihov način i brzinu rada kako u Republici Hrvatskoj tako i u svijetu. Croapak također omogućuje povezivanje s funkcionalnim mrežama za prijenos podataka i pristup telematskim uslugama kao što su videoteks, elektronička pošta, elektronički telefonski imenik.

Mreža u Republici Hrvatskoj sada ima 17 komutacijskih čvorova međusobno povezanih spojnim vodovima brzine 2 Mbita/s sa centrom za upravljanje i nadzor u Zagrebu. Komutacijski čvor za Županiju nalazi se u Bjelovaru. Korisnici Županije svoj priključak ostvaruju preko zakupljenih telekomunikacijskih vodova ili preko javne komutirane telefonske mreže.

- Ostale mreže

Pod ostalim mrežama podrazumijevaju se mreže koje daju usluge, a osnova im je korištenje telekomunikacijske mreže, a zastupljene su na području Županije. To su teleks, telefaks i videoteks.

Teleks mreža radi preko telekomunikacijske mreže i svojih terminalnih uređaja: teleprintera, PC-a s odgovarajućim modemom i karticom, kao i PC-a priključenih u javnu videoteks mrežu.

Telefaks korisnici se koriste telekomunikacijskom mrežom priključkom na pretplatničku telefonsku mrežu.

Videoteks se temelji na distribuiranom informacijskom i komunikacijskom sustavu. Informacije koje korisnik dobiva preko videoteksa mogu biti u obliku teksta, grafike ili slike, a pristup različitim bazama podataka omogućen je preko osobnog računala i modema za komutaciju preko telefonske mreže. Mreža je koncipirana za rad unutar Republike Hrvatske, no omogućen je i pristup u svjetsku teleksnu mrežu kao i u videoteks mrežu određenih europskih zemalja.

U djelatnosti HT postoji prostorno razvojna neravnoteža zbog koje dolazi do naglašenih problema. S jedne strane se otvaraju velike mogućnosti razvitka, a s druge je razvitak i prostorno i tehnološki otežan.

Prelazak s analogne na digitalnu tehnologiju predstavlja veliki tehnološki napredak u telekomunikacijama. Nova tehnologija u telekomunikacijama daje veći asortiman, bržu i kvalitetniju uslugu.

Poštanska djelatnost za osuvremenjivanje također zahtijeva ulaganje u novu opremu, ali prethodno navedeni razlozi bitno umanjuju efekte uloženi sredstava, pogotovo kad se zna da sama dostava pošiljki nije suštinski promijenjena.

Ovako neuravnoteženi razvoj odražava se i financijski na takav način da telekomunikacijama dohodak omogućava brži razvoj, a poštanskoj djelatnosti usporava.

b) Vodoopskrba i odvodnja

b1) Vodoopskrba

Razvitak vodoopskrbnog sustava i proširenje vodovodne mreže jedan je od prioriternih zadataka jedinica lokalne samouprave. Za potrebe Županije izrađena je Studija razvoja u okviru Planova razvitka vodoopskrbe u prostoru Virovitičko-podravske županije od strane "HIDROPROJEKT-ING", Zagreb

Stanje opskrbljenosti vodom naselja Županije nije zadovoljavajuće. Vodoopskrbnim sustavom obuhvaćeno je oko 53.000 stanovnika ili oko 51%. Ukupno je obuhvaćeno javnim vodoopskrbnim sustavom 42 naselja. Od većih vodoopskrbnih sustava egzistira:

- vodoopskrbni sustav Virovitica,
- vodoopskrbni sustav Slatina
- vodoopskrbni sustav Orahovica.

a od manjih:

- vodoopskrbni sustav Špišić Bukovica,
- vodoopskrbni sustav Mikleuš,
- vodoopskrbni sustav Voćin
- ostali lokalni vodoopskrbni sustavi.

Vodoopskrbni sustav Virovitica temelji se na zahvatu podzemnih voda s crpilišta "Bikana" smještenog na sjevernom rubu grada. Crpilište se sastoji od 6 zdenaca kapaciteta izvorišta od 290 l/s. Povećani sadržaj željeza u vodi odstranjuje se uređajem za deferizaciju instaliranog kapaciteta oko 120 l/s. Na ovaj sustav priključeno je 27.000-30.000 stanovnika, što je oko 80% opskrbljenih potrošača bivše općine Virovitica.

U sustavu postoji spremnik Milanovac $V=2.000\text{ m}^3$ i Špišić Bukovica $V=220\text{ m}^3$, te transportno distribucijska mreža koja u potpunosti zadovoljava potrebe priključenih potrošača. Mjere aktivne zaštite su donesene na 24. sjednici Skupštine Virovitičko-podravske županije 29.08.1996.

Vodoopskrbni sustav Slatina opskrbljuje vodom grad Slatinu te naselja Medinci, Kozice i Novu Bukovicu. Voda se crpi iz crpilišta Medinci gdje su instalirani kapaciteti oko 65 l/s. Izdašnost podzemnog vodonosnog sloja na toj lokaciji znatno premašuje trenutačno zahvaćene količine te je ono predviđeno i za podmirenje regionalnih potreba. Transportno opskrba mreža dostatna je za danas priključene potrošače, ali ne i za buduće potrebe.

Vodoopskrbni sustav Orahovica temelji se na kaptazi izvora u brdskom dijelu. Sastoji se od izvora-kaptaže Tisovac (9-10 l/s), kaptaže Toplica (3-3,55 l/s) te novog crpilišta Fatovi (8 l/s +18 l/s). Ukupni kapacitet izvorišta orahovačkog vodoopskrbnog sustava iznosi oko 48 l/s. Kvaliteta vode je dobra te se prerada ne vrši. Zatečeni sustav ispunjava potrošačke potrebe. Izgrađeni vodospremički prostor i transportno distribucijska mreža omogućuju kvalitetnu opskrbu potrošača. Sustav opskrbljuje vodom naselja Orahovicu, Novu Jošavu, Bjeljevinu, Dolce, Crkvare i Staru Jošavu.

Osim ovih većih vodoopskrbnih sustava vodoopskrba iz vodoopskrbnog sustava je i u naseljima:

- **Špišić Bukovica** - gdje su izbušeni zdenci kapaciteta 10 l/s. Nema stalnog nadzora u pogledu kvalitete vode,
- **Mikleuš** - gdje je kaptiran izvor prosječnog kapaciteta 2,5 l/s. U sustavu postoji vodosprema zapremine 50 m³,
- **Voćin** - s kaptažom izvora izdašnosti oko 17 l/s. Ovaj izvor predstavlja osnovu razvoja vodoopskrbe za brdski dio gravitirajućih naselja i
- **Pitomača** - gdje izgrađenost postojećih cjevovoda i objekata nije stručno praćena i kontrolirana.
- **Gornja Pištana, Donja Pištana i Duzluk** - gdje je izvršena kaptaža gorskih izvora.

Stanovnici ostalih naselja Županije vodom se opskrbljuju iz kopanih, rjeđe bušenih, bunara kojima je zahvaćen prvi vodonosni horizont gdje je voda podložna onečišćenju s površine. Obzirom na neriješenu odvodnju otpadnih i sanitarnih voda te upotrebu umjetnih preparata u poljoprivrednoj proizvodnji, mogućnost obolijevanja od posljedica nekvalitetne vode je potencirana.

Stanje vodoopskrbe Virovitičko-podravske županije nije zadovoljavajuće. Od ukupnog broja stanovnika Županije na različite vodoopskrbne sustave priključeno je oko 53.000, ili oko 51%. Stanje opskrbljenosti nije jednako u svim dijelovima Županije pa tako općine: Zdenci, Crnac, Čađavica, Nova Bukovica, Sopje i Pitomača nemaju niti jedno naselje s izgrađenim javnim vodoopskrbnim sustavom. Postupak priključenosti je u tim općinama 0%.

Do 20% priključenih stanovnika ima općina Čačinci, od 40 do 50% priključenih imaju općine: Lukač (42,99%), Gradina (45,45%), Mikleuš (46,79%), Suhopolje (45,74%) i Špišić Bukovica (39,89%), od 50 do 90% priključenih stanovnika je u općinama: Orahovica (85,81%), Slatina (80,62%) i Voćin (66,16%), preko 90% priključenih jedino ima grad Virovitica (90,51%).

Iz navedenih podataka vidljivo je da postoje znatne razlike u pokrivenosti prostora Županije vodoopskrbnom mrežom.

b2) Odvodnja

Na području Virovitičko-podravske županije odvodnja nije zadovoljavajuće riješena.

Pokrivenost odvodnim sustavima naselja Virovitičko-podravske županije neprihvatljivo je niska jer samo u tri grada (Virovitica, Slatina i Orahovica) postoje odvodni sustavi. Dakako da je time standard življenja u svim naseljima izuzev navedena tri daleko manji.

Od 190 naselja Virovitičko-podravske županije samo gradovi Virovitica, Slatina i Orahovica imaju izgrađen sustav za prikupljanje sanitarnih i otpadnih voda.

U većini naselja, sela i zaselaka fekalne otpadne vode rješavaju se septičkim taložnicama, dok se oborinske vode odvođe uglavnom otvorenim kanalima ili cestovnim jarcima u najbliže vodotoke.

Otpadne vode iz septičkih jama često se ispuštaju bez ikakvih zahvata nekontrolirano u najbliži odvodni jarak i dalje u najbliži vodotok. Većina septičkih jama je procjedna, bez dna, pa se otpadna voda direktno infiltrira u podzemlje i u vodonosne slojeve.

Odvodnim sustavom obuhvaćeno je oko 17.000 stanovnika što je oko 16% ukupnog broja stanovnika Županije.

Odvodni sustav grada Virovitice rađen je u mješovitom obliku za širi centar, a odvojenom u perifernim dijelovima naselja. Prema podacima postoji oko 63 km kolektorske i mreže odvodnog sustava što je oko 95% predviđene duljine mreže. Odvodni sustav završava na **mehaničkom i biološkom uređaju za pročišćavanje** otpadnih voda. Recipijent nakon čišćenja je kanal "Manteč".

Odvodni sustav Slatine riješen je kao mješoviti za užu centar i odvojeni za periferne dijelove naselja. Izvedeno je oko 28 km kolektorske i mreže odvodnog sustava. Odvodni sustav Slatine **završava u vodotocima Čadavica i Javorica bez pročišćavanja.**

Na području Orahovice izgrađen je odvodni sustav i to kao polurazdjelni. Izgrađeno je oko 20 km odvodne mreže uključivo i kolektore, a to je oko 70% predviđene dužine. Sakupljena voda ispušta se **bez pročišćavanja u Vučicu**. Kanali za oborinske vode, izgrađeni u svim naseljima, nedovoljno su uređeni, pa se kod oborina jačeg intenziteta javljaju popune i izlivanje većih količina vode. Ovim pojavama naročito su ugroženi dijelovi Orahovice u predjelu Dugog polja.

Ostali stanovnici Županije otpadne sanitarne vode rješavaju pomoću septičkih, sabirnih ili "crnih" jama. Dakako da ovakav način "zbrinjavanja" pruža velike mogućnosti zagađenja podzemnih vodonosnih horizonata što u uvjetima neriješene vodoopskrbe može utjecati na zdravlje korisnika vode.

Oborinske vode prihvaćaju se otvorenim kanalima uz prometnice i vode do najbližeg recipijenta-melioracionog kanala ili vodotoka.

c) Elektroopskrba

Virovitičko-podravska županija ima elektroenergetski potencijal rijeke Drave, no zbog neizgrađenosti hidroelektrane, cjelokupne elektroenergetske potrebe podmiruju se iz elektroenergetske mreže HEP. Elektroenergetska mreža sadržava objekte na prijenosnim i distribucijskim naponskim razinama.

Elektroenergetska mreža za prijenos električne energije sadržava samo objekte na 110 kV naponskoj razini i to:

- Trafostanice 110/35/10 kV: Virovitica i Slatina.
- Zračne 110 kV dalekovode: Našice-Slatina, Slatina-Virovitica i Daruvar-Virovitica.

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

Fizički pokazatelji o izgrađenosti prijenosne mreže na području Županije prikazani su u slijedećoj tablici:

Tablica 43 – Izgrađenost prijenosne mreže

Naponska razina (kV)	Vrsta objekta	Jedinica mjere	Iznos
110	TS	kom	2
		MVA	120
	ZDV	km	71,8
	KDV	km	-

Izvor podataka: HEP-Zagreb, Direkcija za upravljanje i prijenos

Distribucijska mreža obuhvaća sve distribucijske naponske razine i pokriva područje Županije. Na 35 kV naponskoj razini izgrađeni su slijedeći sadržaji:

- Trafostanice 35/10 kV: Pitomača,
Špišić Bukovica,
Virovitica (4 kom),
Suhopolje,
Slatina,
Voćin,
Čačinci i
Orahovica.
- Zračni 35 kV dalekovodi: Koprivnica-Virovitica,
Virovitica-35/10 kV trafostanice,
Slatina-Našice i odvojak za Orahovicu i
Slatina-Voćin.
- Kabelski 35 kV dalekovodi: Virovitica-35/10 kV trafostanice

Prostornim planom Županije ne razmatra se 10 kV elektroenergetska mreža, te će biti samo prikazana u tablici fizičkih pokazatelja o izgrađenosti distribucijske mreže.

Tablica 44 – Izgrađenost distribucijske mreže

Naponska razina (kV)	Vrsta objekta	Jedinica mjere	Iznos
35	TS	kom	13
		MVA	93,0
	ZDV	km	75,245
	KDV	km	7,410
10	TS	kom	503
		MVA	88,52
	ZDV	km	728,582
	KDV	km	62,693

Izvor podataka: Elektra Virovitica i Elektroslavonija Osijek

Napomena: Fizički pokazatelji obuhvaćaju i industrijske trafostanice i dalekovode, tj. tuđa osnovna sredstva (TOS).

Elektroenergetski aspekt prostorno-razvojne neravnoteže očituje se u neizgrađenosti elektrana od Osijeka na istoku do Dubrave na zapadu, te Siska na jugozapadu. Premda postoji hidropotencijal rijeke Drave hidroelektrana se do sada nije mogla izgraditi zbog financijskih mogućnosti, međudržavnih dogovora i agresije na Hrvatsku.

Slijedeća prostorno-razvojna neravnoteža očituje se u izgrađenosti distribucijske mreže. Naime potrebe za električnom energijom svih naselja u sjevernim dijelovima Županije podmiruju se iz 10 kV mreže što do kraja planskog razdoblja neće u potpunosti zadovoljiti isporuku kvalitetne električne energije.

Ovi aspekti prostorno-razvojne neravnoteže nisu do sada bili limitirajući čimbenici razvoja na prostoru Županije.

U sklopu projekta HEP-a o korištenju hidroenergetskog potencijala rijeke Drave planira se pri kraju ovog, ili početkom novog planskog razdoblja, započeti izgradnja HE "Barcs" i "Moslavina", koje će se 110 kV dalekovodima povezati sa 110/35/0,4 kV trafostanicama u Virovitici i Slatini.

Cjelokupni razvitak uz povećanje potrošnje električne energije u kućanstvima uvjetovat će i dogradnju distribucijske mreže na svim naponskim razinama. Stoga se na 35 kV naponskoj razini planira poboljšati opskrba dijela naselja uz rijeku Dravu izgradnjom 35/0,4 kV trafostanice u blizini Rušana napajane iz pravca Virovitice i pravca Suhopolja, a snagu postojećih 35/10 kV trafostanica povećavati prema nastalim potrebama.

d) Plinoopskrba

U okviru izrade prostornog plana Županije izrađena je studija plinoopskrbe za cijelu županiju. Na području Županije nalaze se vodovi visokotlačnog sustava vledistributera plina (50 bar), mjerno-redukcijske stanice (MRS-e) na tim vodovima, srednjetačne (3 bar) i niskotlačne (100 mbar) distribucijske mreže u naseljima uz MRS-e. Od visokotlačnih vodova dva su magistralna pravca: Budrovac-Donji Miholjac, kojim se proteže vod profila 18", te Virovitica-Kutina kojim se proteže vod profila 20". Regionalni su VT vodovi na pravcima Našice-Čačinci (Φ 6"), Suhopolje-Virovitica (Φ 10") i Pepelana-Suhopolje (Φ 8").

Mjerno-redukcijske stanice su smještene u Pitomači, Đolti, Virovitici, Suhopolju, Sladojevcima, Slatini, Čađavici, Čačincima i Orahovici. Od navedenih MRS-a one u Đolti i Sladojevcima izvedene su za priključenje velikih industrijskih potrošača direktno na magistralnu mrežu vledistributera, dok je oko svih ostalih MRS-a postojeći razvod obuhvatio široku i javnu potrošnju.

Plinski sustav vezan na MRS Pitomača srednjetačan je i obuhvaća sva naselja općine Pitomača, osim naselja Starogradački Marof i Križnica..

Plinski sustav vezan na MRS Đolta opskrbljuje plinom samo sušaru duhana Đolta.

Plinski sustav vezan na MRS Virovitica srednjetačan je i obuhvaća osim Virovitice i naselja Taborište, Milanovac, Čemernica i Rezovac. Središte Virovitice pokriveno je niskotlačnom mrežom.

Plinski sustav vezan na MRS Suhopolje srednjetačan je i izgrađen samo u naselju Suhopolje.

Plinski sustav vezan na MRS Sladojevci opskrbljuje plinom ciglanu "Sladojevci" te naselje Sladojevci, a sukladno županijskoj Studiji plinifikacije projektirano je i priključenje distribucijskog plinovoda za naselja Donji Meljani i Bistrica kao i priključenje općina Sopje i Voćin na spomenutu MRS.

Plinski sustav vezan na MRS Slatina srednjetačan je i obuhvaća osim Slatine i naselja Kozice, Bukovica, Brezik, Miljevci, Slatinski Lipik, Bakić i Sladojevci te uključuje i farmu Senkovac preko visokotlačnog voda (plan 10 bar).

Plinski sustav vezan na MRS Čađavica srednjetačan je i obuhvaća naselja Čađavica, Šaševo, Starin i Vranješevici.

Plinski sustav vezan na MRS Čačinci srednjetačan je i obuhvaća naselja Čačinci, Mikleuš i Borik.

Plinski sustav vezan na MRS Orahovica srednjetačan je i obuhvaća naselja Orahovica, Crkvari, Nova i Stara Jošava, Dolci, Doljani, Bjeljevina, Duga Međa, Zdenci i Bankovci. Postojeći distribucijski razvodi većinom su koncipirani kao zaokruženi sustavi, dakle bez mogućnosti proširenja na okolna naselja priključenjem na najbliže vodove, nego će se to morati ostvariti rekonstrukcijama ili (i) novim linijama na MRS-ama.

Od ukupnog broja naselja Virovitičko-podravske županije (190) njih 29 je plinificirano ili ima izgrađenu mrežu što predstavlja 15% naselja.

Plinoopskrbni sustav Županije dijeli se na magistralni i distribucijski rasplet. Magistralni rasplet bi (uključujući potrebe za mjerno-redukcijskim postajama) izgradnjom dionice Čačinci-Slatina bio u cijelosti izgrađen tako da problemi prostornog razvitka leže u distribucijskom raspletu.

Topografsku sliku područja Županije karakterizira pretežito nizinski dio koji je vrlo pogodan za izgradnju plinskih mreža od mjesta napajanja do najudaljenijih naselja. Brdski dio područja Županije je osim nerazvijenosti i malog broja potencijalnih korisnika problematičan i zbog izvođenja mreže, što će utjecati na cijenu takvih sustava.

Najveća naselja (i najveći konzum) vezana su uz postojeću magistralnu prometnicu Varaždin-Koprivnica-Virovitica-Slatina-Osijek. Na tom potezu je većina industrije i stanovništva pa je i najinteresantniji za izgradnju plinskih sustava. Plinske mreže su uglavnom izvedene u većim naseljima, a preostaje za izvođenje još u naseljima neposredno uz mjesta napajanja.

Drugu grupu naselja čine naselja u nizinskom dijelu Županije podalje od izvora napajanja. Demografska struktura je karakterizirana varijabilnim kretanjem broja stanovnika, no povoljan je topografski izgled. Ovu grupu naselja moguće je plinificirati u drugoj fazi plinoopskrbe. Treću grupu naselja čine naselja u brdskom dijelu. Demografski je uočljiv pad broja stanovnika u gotovo svim naseljima. To je najnerazvijeniji dio Županije i izgradnja plinskih sustava je vjerojatna tek u konačnoj fazi.

e) Zbrinjavanje otpada

Jedan od najvećih problema u Virovitičko-podravskoj županiji je zbrinjavanje otpada. Nepostojanje suvremeno organiziranog sustava zbrinjavanja otpada, kao niti uređenih lokacija za odlaganje otpada rezultiralo je pojavom čitavog niza nekontroliranih odlagališta ili privremenih rješenja, bez odgovarajućih dozvola, koja sada opterećuju i ugrožavaju okolni prostor, a za jedinice lokalne samouprave predstavljaju vrlo neugodan problem.

Na razini Županije treba se uspostaviti cjeloviti sustav gospodarenja otpada. U tom cilju, a u tijeku izrade ovog plana, Zavod je izradio Elaborat o zbrinjavanju otpada, koji daje prikaz sadašnjeg stanja i daje smjernice za daljnje aktivnosti vezane za pitanje gospodarenja otpadom.

Na prostoru Virovitičko-podravske županije egzistiraju tri veća odlagališta otpada i preko 100 manjih. Uglavnom se radi o neodgovarajućim lokacijama koje nemaju potrebne uvjete za namjenu kojima služe. Veća odlagališta su vezana za najveća naselja: Viroviticu, Slatinu (Radosavci) i Orahovicu (Tuk), a manja uz naselja kojima služe. Položaj odlagališta u odnosu na naselja je različit, uglavnom odlagališta su uz sama naselja, na minimalnim udaljenostima, u vodozaštitnim zonama, na poplavnim područjima uz Dravu, na rubovima šuma i drugim neuvjetnim mjestima.

Virovitica, Slatina, Orahovica, Pitomača, Voćin, Zdenci i Crnac imaju organizirano prikupljanje i odvoz otpada.

Otpad se odlaže na tri veća odlagališta i niz manjih. Ni jedno od odlagališta nije uređeno kao sanitarno odlagalište, ne prikupljaju se procjedne vode, ne vrši se otplinjavanje, odlagališta nisu ograđena, otpad se samo djelomično ravna i prekriva.

Prekrivanje otpada na Virovitičkom odlagalištu vrši se karboratnim muljem Tvornice šećera, u Slatini djelimično zemljom od zemljanih radova u graditeljstvu. Voćin za prekrivanje koristi ruševine nastale ratnim razaranjima, Orahovica svoje odlagalište pokriva jalovinom IGM "Radlovac", a u Suhopolju se odlagalište djelomično zatrpava zemljom uzetom na samom odlagalištu.

Odlagališta nisu kategorizirana i na njima se odlaže različite vrste otpada kao što su: kućni, glomazni, građevinski, otpad iz poljoprivrede, uginule životinje, opasni otpad (rabljena motorna ulja, baterije, fluorescentne cijevi, sredstva za zaštitu bilja i njihova ambalaža).

Problem Virovitičkog odlagališta je blizina vodocrpilišta, blizina naselja i neriješeni imovinsko-pravni odnosi.

Orahovačko odlagalište ima također neriješene imovinsko-pravne odnose, nema potrebnu infrastrukturu, a otpad, osobito iz poljoprivrede i industrije se nekontrolirano odlaže.

Odlagalište u Slatini popunjeno je otpadnim materijalom, tako da su u pripremi radovi za novu lokaciju.

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

Tablica 45

POSTUPANJE S KOMUNALNIM OTPADOM

RB	Općina/grad	VIROVITICA	SLATINA	ORAHOVICA	PITOMAČA
1.	Broj stanovnika	22.931	15.844	6.262	11.500
2.	Broj domaćinstava	7.835	5.264	2.089	3.500
3.	Naselja obuhvaćena odvozom	Virovitica, Podgorje, Golo Brdo, Sveti Đurađ, Rezovac, Rez. Krčevine Milanovac Požari Čemernica Korija	Slatina	Orahovica	Pitomača, Stari Gradac, Otrovanec, Kladare, Turnašica, V. Črešnjevica Dinjevac, Sedlarica
4.	Naselja koja nisu obuhvaćena odvozom	Jasenaš	sva osim Slatine	sva osim Orahovice	Grabrovnica, M. Črešnjevica Starog. Marof
5.	Odlagalište u funkciji od .... god.	1980	1982	1976	1981
6.	Broj odlagališta	7	2	2	5
7.	Tvrtka za zbrinjavanje	“Flora-VTC” d.o.o.	“Komrad” d.o.o.	“Papuk” d.o.o.	“Komunalno Pitomača”d.o.o
8.	Vozila za odvoz	2 smečara 2 podizača	1 smečar 1 podizač	2 smečara 1 traktor s prik.	kamion
9.	Posude za prikupljanje	PVC vreće, kante, kontejneri	PVC vreće, kante, kontejneri	PVC vreće, kante, kontejneri	PVC vreće, kante, kontejneri
10.	Učestalost odvoza	1 tjedno	1 tjedno	1 tjedno	1 tjedno
11.	Selekcija otpada i vrsta	djelomično (papir, staklo)	djelomično (papir, staklo)	djelomično (papir, staklo)	ne
12.	Mjesto odlagališta	Štrosmajerova bb (iza Opeca)	Radosavci	Tuk	Klisa
13.	Godišnja količina	17.000 tona	15.360 m ³	4.000 m ³	1.420 tona
14.	Način odlaganja	navoz i ravnanje	navoz i ravnanje	navoz i ravnanje	navoz i ravnanje
15.	Prekrivanje	djelomično	povremeno	povremeno	ne
16.	Vrsta materijala za prekrivanje	zemlja i karbonatni mulj	zemlja	zemlja i jalovina iz IGM Radlovac	
17.	Udaljenost odlagališta od naselja	u naselju Virovitica 150 m od kuća	500 m od kuća	700 od kuća	2.000 m od kuća
18.	Odlagalište u funkciji do ... god.	2002	2000	2020	2002
19.	Nova lokacija	u razmatranju	određena-faza istražni radovi	legalizacija postojeće	ne

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

RB	Općina/grad	Š.BUKOVICA	LUKAČ	GRADINA	SUHOPOLJE
1.	Broj stanovnika	4.928	4.543	5.200	8.962
2.	Broj domaćinstava	1.500	1.501	1.560	3.022
3.	Naselja obuhvaćena odvozom			Gradina	
4.	Naselja koja nisu obuhvaćena odvozom	sva	sva	sva osim Gradine	sva
5.	Odlagalište u funkciji od .... god.	1980	1979	1980	1979
6.	Broj odlagališta	4	6	8	23
7.	Tvrtka za zbrinjavanje	samoinicijativno		“Flora-VTC” d.o.o	
8.	Vozila za odvoz			1 autopodizač	
9.	Posude za prikupljanje			kontejneri	
10.	Učestalost odvoza			1 mjesečno	
11.	Selekcija otpada i vrsta				
12.	Mjesto odlagališta	van naselja	van naselja	van naselja	Lepirovac Pjeskara Doline Pašnjak Đota
13.	Godišnja količina	500 m ³	500-700 m ³	190 tona	8.000 tona
14.	Način odlaganja	navoz	navoz i ravnanje	navoz	navoz,ravnanje i prekrivanje
15.	Prekrivanje				da
16.	Vrsta materijala za prekrivanje				zemlja
17.	Udaljenost odlagališta od naselja		500 m od kuća	1.500 od kuća	450 m od kuća
18.	Odlagalište u funkciji do ... god.	2002	2002	2002	2002
19.	Nova lokacija	ne	da	ne	da

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

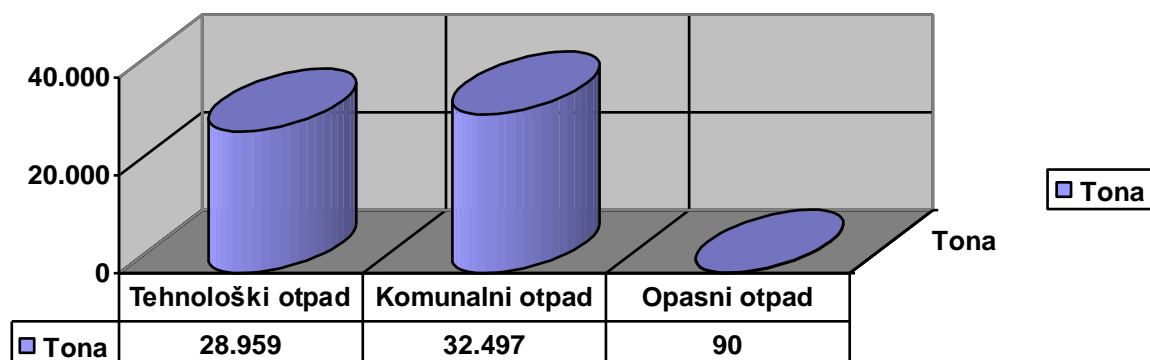
RB	Općina/grad	SOPJE	VOĆIN	ČAĐAVICA	N.BUKOVICA
1.	Broj stanovnika	3.370	3.200	3.011	2.522
2.	Broj domaćinstava	1.057	420	1.099	882
3.	Naselja obuhvaćena odvozom		Voćin		
4.	Naselja koja nisu obuhvaćena odvozom	sva	sva osim Voćina	sva	sva
5.	Odlagalište u funkciji od .... god.	1968	1986	1930	1997
6.	Broj odlagališta	10	3	10	7
7.	Tvrtka za zbrinjavanje	samoinicijativno	KP "Voćin"	samoinicijativno	samoinicijativno
8.	Vozila za odvoz		traktor s prikolicom		
9.	Posude za prikupljanje		PVC vreće kante		
10.	Učestalost odvoza		1 tjedno		
11.	Selekcija otpada i vrsta				
12.	Mjesto odlagališta	svako naselje ima svoje odlagalište	kod "Gaj-a"		Paviti Lužanjak
13.	Godišnja količina	7.920 m ³	-	3.011 m ³	7000-9.000 m ³
14.	Način odlaganja	navoz	navoz	navoz	navoz
15.	Prekrivanje				
16.	Vrsta materijala za prekrivanje				
17.	Udaljenost odlagališta od naselja	300 - 500 m od kuća	100 m od kuća	300 od kuća	800 m od kuća
18.	Odlagalište u funkciji do ... god.	2002	2002	2002	2009
19.	Nova lokacija	ne	ne	ne	ne

RB	Općina/grad	MIKLEUŠ	ČAČINCI	CRNAC	ZDENCI
----	-------------	---------	---------	-------	--------

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

1.	Broj stanovnika	2.191	4.528	2.141	2.700
2.	Broj domaćinstava	709	1.603	745	871
3.	Naselja obuhvaćena odvozom		Čačinci	sva	Duga Međa Zdenci Bankovci D. Predrijevo
4.	Naselja koja nisu obuhvaćena odvozom	sva	sva osim Čačinaca		Kutovi Obradovci
5.	Odlagalište u funkciji od .... god.	1996	1976	1997	1985
6.	Broj odlagališta	2	3	10	5
7.	Tvrtka za zbrinjavanje	samoinicijativno	“Papuk” Orahovica	“Crnac promet”	“Papuk” “Crnac-promet”
8.	Vozila za odvoz		1 smečar	1 traktor	1 traktor
9.	Posude za prikupljanje		PVC vreće kante	PVC vreće	PVC vreće kante
10.	Učestalost odvoza		2 mjesečno	2 mjesečno	2 mjesečno
11.	Selekcija otpada i vrsta				
12.	Mjesto odlagališta	Šmitov jarak	Tuk	Vrbanovci	Tuk, Vrbanovci
13.	Godišnja količina	-	250 tona	110 tona	180 tona
14.	Način odlaganja	navoz	navoz,ravnanje i pov.prekriv.	navoz,ravnanje i pov.prekriv.	navoz,ravnanje i pov.prekriv.
15.	Prekrivanje		povremeno	povremeno	povremeno
16.	Vrsta materijala za prekrivanje		zemlja	zemlja	zemlja
17.	Udaljenost odlagališta od naselja		4.000 m od kuća	1.500 od kuća	
18.	Odlagalište u funkciji do ... god.	2002	2019	2002	2019
19.	Nova lokacija	ne	ne	ne	ne

Na području Županije prema podacima katastra emisija u okoliš, koji vodi Županijski ured za prostorno uređenje, stambeno-komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša u Virovitici, količina neopasnog tehnološkog otpada je 28.959,36 tona, opasnog otpada 90,34 tona, a prema podacima komunalnih poduzeća količina komunalnog otpada je oko 39.497 tona za 1998.g.

Graf 6 – Količina otpada 1998.g. (po vrstama)
Tablica 46.

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

KOLIČINE NEOPASNOG I OPASNOG TEHNOLOŠKOG OTPADA NA PODRUČJU ŽUPANIJE (1998.god.)

GOSPODARSKI SUBJEKT	količina neopasnog tehnološkog otpada (t)	količina opasnog otpada (t)	način zbrinjavanja opasnog otpada
ČAZMATRANS VIROVITICA	nema	5,50	USKLADIŠTENO
IGM RADLOVAC ORAHOVICA	3.300,00	1,20	USKLADIŠTENO
OPECO d.d. VIROVITICA	602,00	2,94	PODMAZIVANJE LANČANIKA
CIGLANA IGM SLADOJEVCI	1.188,20	7,90	PODMAZIVANJE LANČANIKA
RAPID d.d. VIROVITICA	185,00	1,60	USKLADIŠTENO
KIO d.d. ORAHOVICA	902,00	0,90	USKLADIŠTENO
NISKOGRADNJA d.d. VTC	*	0,82	USKLADIŠTENO
OPĆA BOLNICA VIROVITICA	*	6,75	PUTO ZAGREB
DOM ZDRAVLJA SLATINA	*	1,20	ODLAGALIŠTE KOM.OTPADA
DOM ZDRAVLJA ORAHOVICA	*	0,13	ODLAGALIŠTE KOM.OTPADA
TRGOCENTAR d.d. VIROVITICA	52,00	nema	
SLATINKA d.d. SLATINA	12,00	nema	
HEP d.d. DP ELEKTRA VTC	0,74	0,76	NA RAZINI HEP-a RH
PP ORAHOVICA	891,99	6,49	USKLADIŠTENO
PG LUKAČ	*	2,30	USKLADIŠTENO
POLJOPRIVREDA GRADINA	*	2,40	USKLADIŠTENO
POLJOPROMET VTC	200,28	nema	
POLJOPRIVREDA SUHOPOLJE	3,30	*	
KLASJE d.d. SLATINA	2,10	nema	
ŠUMARIJA VIROVITICA	*	0,55	USKLADIŠTENO
KLARIKO VOĆE ORAHOVICA	342,00	nema	
FARMA SENKOVAC SLATINA	822,40	nema	
AGROSERVIS REMONT VTC	*	1,10	USKLADIŠTENO
HAK AUTOKLUB VTC	nema	2,02	USKLADIŠTENO
VIRŽINIJA d.d. VIROVITICA	206,26	1,39	USKLADIŠTENO
DUHANPRODUKT PITOMAČA	70,00	0,70	USKLADIŠTENO
DUHAN d.d. SLATINA	39,00	0,50	USKLADIŠTENO
TVIN d.d. VIROVITICA	13.935,49	28,43	USKLADIŠTENO
GAJ d.d. SLATINA	5.600,00	2,60	USKLADIŠTENO
TVORNICA ŠEĆERA VTC	21,60	12,16	OVLAŠTENI SAKUPLJAČ
LIRA d.o.o. VIROVITICA	40,00	nema	
VIROVITIČANKA d.d. VTC	230,00	nema	
MARINADA d.o.o. SLATINA	82,00	nema	
VITREX d.o.o. VIROVITICA	231,00	nema	
UKUPNO:	28.959,36	90,34	

Izvor podataka: Ured za prostorno uređenje, stambeno-kom. poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša

Od 16 gradova i općina glomazni otpad se zbrinjava u 4 i to u Virovitici dva puta na godinu, Slatini i Orahovici jedanput mjesečno, Čačincima šest puta godišnje. U ostalim općinama sve je prepušteno vlastitoj inicijativi.

Korisni otpad odvojeno se sakuplja u samo 2 grada i to u Virovitici i Slatini putem kontejnera za papir i staklo

Tehnološki otpad odlaže se zajedno sa komunalnim otpadom na postojeća odlagališta, bez posebnih zaštitnih mjera, tako da dolazi do onečišćenja podzemnih voda i tla.

Problematika sakupljanja i odlaganja otpada je velika i nije joj se pridavala potrebna važnost, na što ukazuje veliki broj divljih odlagališta koja negativno utječu na vodu i tlo.

1.1.2.5. Društvena infrastruktura

a) Obrazovanje

Odgoj i školstvo na području Županije, provodi se u predškolskim ustanovama, osnovnim školama, srednjim školama i učeničkom domu.

Dosadašnji razvoj odgoja i obrazovanja na području Virovitičko-podravske županije bio je sukladan ukupnom razvoju obrazovanja na području Republike Hrvatske, te nešto više prilagođen potrebama ovdašnje sredine.

a1) Osnovno školstvo

Prema podacima iz materijala "Informacija o stanju u školstvu na području Virovitičko-podravske županije" (Izradio: Županijski ured za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehničku kulturu 24. rujna 1996. godine), na području Županije djeluje 17 osnovnih škola od kojih je jedna glazbena, a jedna za djecu s teškoćama u razvoju.

Osnovne škole imaju u svom sastavu 62 područne škole koje u pravilu pohađaju učenici od I do IV razreda.

Osnovne škole su uglavnom smještene u središtima gradova/općina (Pitomača, Špišić Bukovica, Virovitica-4 OŠ, Gradina, Suhopolje, Slatina-2 OŠ, Čađavica, Voćin, N. Bukovica, Mikleuš, Orahovica, Zdenci i Čačinci), a izuzetak je naselje G. Bazje koje nije općinsko središte, ali u njemu se nalazi osnovna škola, te općinska središta Lukač, Sopje i Crnac u kojima se nalaze područne, a ne osnovne škole.

U svim navedenim školama bilo je tijekom šk.god. 1994/95. 10.225 učenika, 440 razrednih odjela i 491 učitelj.

Osnovno glazbeno obrazovanje provodi se u Glazbenoj školi Virovitica te Područnoj glazbenoj školi u Slatini.

Detaljniji podaci o svakoj pojedinoj školi vidljivi su iz sljedeće tablice.

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

Tablica 47 – Osnovne i područne škole na području Županije

Red. broj	Osnovna škola I – VIII raz.	Područna škola I – IV raz.	Broj učenika	Broj raz. odjel	Broj učion	Broj učite-lja	Unutraš. školski prostor (m ²)	Učionički prostor
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
1.	Pitomača P. Preradovića	1. Otrovanec 2. Sedlarica 3. Turnašica 4. V. Črešnjevica 5. M. Črešnjevica 6. Grabrovnica 7. Kladare 8. Stari Gradac 9. St. Marof 10. Križnica 11. Dinjovac			18+2			
	UKUPNO:		1.031	47	-	54		
2.	Špišić Bukovica A. Cesarca	1. Korija 2. Lozan 3. Rogovac 4. Vukosavljevica	-	-	-	-	1.856 261 130 88,20 210	621,6
	UKUPNO:		429	20	-	23	2.545,20	-
3.	Gornje Bazje I.G. Kovačića	1. Bušetina 2. Dugo Selo 3. Lukač 4. Okrugljača 5. T. Polje 6. Turanovac 7. Veliko Polje	- - - - - -	12 $\Sigma=13$	8 $\Sigma=14$	-	660	-
	UKUPNO:		564	25	22	31		
4.	Virovitica I.B. Mažuranić	1. Milanovac 2. Čemernica 3. Rezovac 4. R. Krčevine			31 2 1 3 1		5.038 $\Sigma=992$	1.942 $\Sigma=384$
	UKUPNO:		1.447	55	38	69	6.030	2.326
5.	Virovitica V. Nazora	1. Podgorje 2. Sv. Đurađ			22 3 1		4.500 $\Sigma=280$	
	UKUPNO:		1.094	39	26	44	4.780	

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
6.	Gradina –Gradina	1. Bačevac 2. Rušani 3. Žlebine 4. D.Gradac 5. Brezovica 6. Detkovic 7. Budakovac		15 $\Sigma=7$	10 $\Sigma=7$			
	UKUPNO:		441	22	17	27	2.859	
7.	Suhopolje – Suhopolje	1. Borova 2. Cabuna 3. Levinovac 4. Orešac 5. Pčelić 6. Pepelana		21 $\Sigma=10$	8+14		4.500	
	UKUPNO:		707	31		36		
8.	Virovitica (posebni program)		68	9	9	13	618	
9.	Virovitica J.Vlašinski (glazbena)	1. Slatina	198	15	11	10		
10	Slatina E.Kumičića (dvije zgrade)		1.730	65				
11.	Slatina J.Kozarac	1. Vaška 2. Novaki 3. G.Miholjac 4. Bakić 5. Josipovo 6. Kozice 1. Senkovic 2. Kozice 3. Sladojevci 4. D.Meljani						
	UKUPNO:					44		
12.	Čađavica D.Trstenjak	1. Noskovci 2. Sopje 3. Senkovic 4. Ilmin Dvor						
	UKUPNO:		362	19	8+4k ab	23		
13.	Voćin –Voćin	1. Čeralije 2. Hum					2.000	
	UKUPNO:		322	15		16		
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

14.	N.Bukovica V.Nazor	1. Miljevci 2. Dobrović	201	11	5	13		
	UKUPNO:		201	11	5	13		
15.	Mikleuš –Mikleuš		210	8	6	11		
16.	Orahovica I.B.Mažuranić	1. Nova Jošava						
	UKUPNO:		624	24		32		
17.	Zdenci I.G.Kovačić	1. Crnac 2. Rastovac			9		2.000	
	UKUPNO:		451	18		24		
18.	Čačinci A.G.Matoš	1. Humljani					2.600 100	
	UKUPNO:		346	17		21	2.700	
$\Sigma =$	18 OŠ	62 PŠ	10.225	440		491		

Izvor podataka: Informacija o stanju u školstvu na području Virovitičko-podravске županije (šk.godina 1994/95).

a2) Srednje školstvo

Srednjoškolsko obrazovanje obavlja se u šest srednjih škola i jednom učeničkom domu. Četiri srednje škole i učenički dom nalaze se u Virovitici, a još po jedna srednja škola nalazi se u Slatini i Orahovici.

Tablica 48 – Srednje škole na području Županije

Red. broj	Srednja škola	Broj učenika	Broj razred. odjela	Broj učionica spec. učion. radionica i sl.	Broj nastavnika	Površina (m ²)
1.	Virovitica – Gimnazija P. Preradovića	462	16	20	30	-
2.	Virovitica – Strukovna škola	714	22	18	31	-
3.	Virovitica – Tehnička škola	287	13	-	25	5.032
4.	Virovitica - Ind.-obr.škola	516	19	20	25	-
5.	Slatina – SŠ Marka Marulića	1.020	36	31	59	7.986
6.	Orahovica - SŠ Stjepana Ivšića	523	19	23	36	5.776
	UKUPNO:	3.522	125	-	206	-

Izvor podataka: Informacija o stanju u školstvu na području Virovitičko-podravске županije (šk.godina nije navedena, a Informacija je iz 1996. godine)

Učenički dom u Virovitici pruža smještaj učenicima srednjih škola kao i određenom broju učenika Osnovne škole s posebnim programom iz Virovitice. Maksimalni smještajni kapacitet doma je 110 kreveta, a odgojno-obrazovni rad organiziran je cjelodnevno u 4 odgojne grupe.

a3) Više i visoko školstvo

Na području Virovitičko-podravске županije za sada ne postoje više i visoke škole, što bi svakako trebalo ispraviti.

a4) Predškolska dob

Društvena briga o djeci predškolske dobi ostvaruje se u predškolskim ustanovama koje pružaju usluge njege, odgoja, prehrane i zaštite djece do njihova polaska u osnovnu školu.

Prema podacima Ureda za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehničku kulturu Virovitičko-podravске županije, od 15. siječnja 1997. godine, predškolski odgoj obavlja se u šest dječjih vrtića koji se nalaze u Virovitici, Pitomači, Suhopolju, Slatini, Orahovici i Voćinu. Dječji vrtić u Virovitici pokriva područje Grada Virovitice i općina Lukač i Špišić Bukovica i broji 490 djece.

Dječji vrtić u Suhopolju pokriva područje općina Suhopolje i Gradina i broji 60 djece.

Ostali dječji vrtići pokrivaju područja svojih općina/gradova i u njima se nalazi sljedeći broj djece: Pitomača - 96, Slatina - 240 i Voćin - 4.

Ukupno je objektima predškolskog odgoja obuhvaćeno 693 djece.

Prema podacima iz Statističkog ljetopisa hrvatskih županija iz 1993. godine, u Županiji je bilo u upisnoj 1992/93. godini ukupno 7 predškolskih ustanova s ukupno 794 djece i 99 zaposlenih (od čega su 56 zaposlenih bili odgajatelji).

b) Zdravstvo i socijalna skrb

b1) Zdravstvo

Područje Virovitičko-podravске županije pokriveno je sljedećim zdravstvenim ustanovama:

- **Zavod za javno zdravstvo Virovitičko-podravске županije** – ustanova od javno-zdravstvenog interesa koja obavlja zdravstveno-preventivnu i sanitarnu zaštitu
- **Bolnica** – obavlja sekundarnu razinu zdravstvene zaštite u okviru bolničke i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite, znanstveno-istraživačke i nastavne djelatnosti iz područja medicinskih znanosti. Na području Županije djeluje Opća bolnica Virovitica. Opća bolnica Virovitica kao županijska bolnica pruža stacionarnu zdravstvenu zaštitu organiziranu po odjelima na ukupno 395 bolničkih kreveta.
- **Domovi zdravlja** – trajno obavljaju zdravstvene djelatnosti primarne zdravstvene zaštite, hitne medicinske pomoći, sanitetskog prijevoza, te određenih oblika specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite koje nije moguće organizirati u okviru cjelovite polikliničko-konzilijarne zdravstvene zaštite. Na području Županije djeluju:
  - Dom zdravlja Virovitica
  - Dom zdravlja Slatina
  - Dom zdravlja Orahovica
- **Ambulante:**
-

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

---

1. Ambulanta Pitomača
2. Ambulanta Špišić Bukovica
3. Ambulanta Bušetina
4. Ambulanta G.Bazje
5. Ambulanta Turanovac
6. Ambulanta D.Selo Lukačko
7. Ambulanta Lukač
8. Ambulanta Gradina
9. Ambulanta Suhopolje
10. Ambulanta Cabuna
11. Ambulanta Pivnica
12. Ambulanta Čađavica
13. Ambulanta Sopje
14. Ambulanta Vaška
15. Ambulanta Voćin
16. Ambulanta Čeralije
17. Ambulanta N.Bukovica
18. Ambulanta Mikleuš
19. Ambulanta Čačinci
20. Ambulanta Zdenci
21. Ambulanta Crnac
22. Ambulanta Rastovac

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

Tablica 49 - Podaci o zdravstvenim objektima i objektima socijalne skrbi

R.b r	Grad Općina	Naselje	Vrsta objekta	Broj ležaja	Broj liječnika	Broj stom.	Broj ljekarni	Grav. područ.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.	Virovitica	Virovitica	Opća bolnica	395	72			Županija
2.		Virovitica	Dom zdravlja		15	8	5	Grad Virovitica
3.		Virovitica	Hitna m.p.		5			Bivša o.Virovitica i općina Pitomača
4.	Pitomača	Pitomača	Ambulanta		5	3	2	Općina Pitomača
5.	Špišić Bukovica	Š.Bukovica	Ambulanta		2	1		Općina Š.Bukovica
6.		Bušetina	Ambulanta		1			Bušetina,Rogovac
7.	Lukač	G.Bazje	Ambulanta		1			G.Bazje, T.Polje
8.		Turanovac	Ambulanta		0,5			Turanovac
9.		D.Selo	Ambulanta		0,5			D.Selo Lukačko
10.		Lukač	Ambulanta		3	1	1	Lukač
11.	Gradina	Gradina	Ambulanta		3	1	1	Općina Gradina
12.	Suhopolje	Suhopolje	Ambulanta		3	2	1	Općina Suhopolje
13.		Cabuna	Ambulanta		0,5			Cabuna i okolina
14.		Pivnica	Ambulanta		0,5			Pivnica i okolina
15.	Slatina	Slatina	Dom zdravlja		12	6	2	Grad Slatina
16.	Čađavica	Čađavica	Ambulanta		1	1	1	Općina Čađavica
17.	Sopje	Sopje	Ambulanta		1			Sopje i okolina
18.		Vaška	Ambulanta		1			Vaška i okolina
19.	Voćin	Voćin	Ambulanta		1	1		Voćin i okolina
20.		Čeralije	Ambulanta					Čeralije i okolina
21.	N. Bukovica	N.Bukovica	Ambulanta		0,5			Općina N.Bukovica
22.	Mikleuš	Mikleuš	Ambulanta		0,5	1	Depo	Općina Mikleuš
23.	Orahovica	Orahovica	Dom Zdravlja		5	2	2	Grad Orahovica
24.	Čačinci	Čačinci	Ambulanta		2	1	Depo	Općina Čačinci
25.	Zdenci	Zdenci	Ambulanta		1	1	-	Općina Zdenci
26.	Crnac	Crnac	Ambulanta		0,5	-	Depo	Općina Crnac
27.		Rastovac	Ambulanta		0,5	-	-	Rastovac i okolina
28.	Virovitica	Virovitica	Zavod za javno zdravstvo					Županija
29.	Virovitica	Virovitica	Zdravstvena njega u kući					Bivša općina Virovitica
30.	Pitomača	Pitomača	Zdravstvena njega u kući					Općina Pitomača
31.	Slatina	Slatina	Zdravstvena njega u kući					Bivša općina Slatina
32.	Orahovica	Orahovica	Zdravstvena njega u kući					Bivša općina Orahovica
33.	Suhopolje	Borova	Zavod za soc zdravstvenu zaštitu	375				Županija
34.	Virovitica	Virovitica	Dom umirovljenika					Županija

Izvor podataka: Ured za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehničku kulturu Virovitičko-podravške županije

b2) Socijalna skrb

Na području Virovitičko-podravske županije socijalna skrb provodi se u koordinaciji Upravnog odjela za društvene djelatnosti Virovitičko-podravske županije, kroz slijedeće ustanove i organizacije:

Ured za rad, zdravstvo i socijalnu skrb Virovitičko-podravske županije - provodi postupak za ostvarivanje prava određenih kategorija građana, reguliranje prava vojnih i civilnih invalida rata, te utvrđuje prava o posebnoj zaštiti obitelji poginulih, teže ranjenih hrvatskih branitelja, vojnih i civilnih invalida rata i obitelji umrlih invalida i sudionika rata.

Centri za socijalnu skrb i ustanove socijalne skrbi provode socijalnu skrb, a na području Županije postoji jedna podružnica Centra za socijalnu skrb koja je u organizacijskom pogledu osnovana kao podružnica Republičkog fonda socijalne zaštite. To je: Podružnica Virovitica.

Regionalni ured za prognanike i izbjeglice koji djeluje samostalno i brine se o prognanim osobama iz Republike Hrvatske i izbjeglim osobama iz Bosne i Hercegovine te Srbije (Vojvodina i Kosovo), tj. o njihovom smještaju i prehrani.

Ustanove i zavodi socijalne skrbi:

- **Dom umirovljenika Virovitica** - pruža umirovljenicima i drugim starijim osobama usluge organiziranog stanovanja, prehrane, pomoći i njege, socijalnog rada, zdravstvene zaštite, odmora i rekreacije te drugih aktivnosti.

- **Zavod za socijalno-zdravstvenu zaštitu Borova** - pruža usluge privremenog smještaja i rehabilitacije duševnim bolesnicima, mentalno-retardiranim osobama, ovisnicima o alkoholu i drugim sredstvima, te drugim osobama koje zbog psihofizičkog stanja ne mogu ostati u vlastitoj obitelji ili drugoj organizaciji socijalne zaštite. Ukupni kapacitet Zavoda je 375 smještajnih mjesta.

- **Centar za odgoj i obrazovanje Virovitica** - pruža odgoj i obrazovanje djeci s teškoćama u razvoju (laka i umjerena mentalna retardacija) za 68 učenika.

Na našem području djeluje i Ustanova za zdravstvenu njegu i rehabilitaciju u kući sa sjedištem u Virovitici.

- Društvo Crvenog križa Virovitičko-podravske županije,
- Gradsko društvo Crvenog križa Virovitica,
- Gradsko društvo Crvenog križa Slatina,
- Gradsko društvo Crvenog križa Orahovica

Ova društva obavljaju humanitarne djelatnosti distribucije hrane, higijenskih proizvoda i odjeće socijalno ugroženom pučanstvu, prognanicima i izbjeglicama, te provode socijalne programe, dobrovoljna davalatstva krvi i aktivnosti prve pomoći.

c) Uprava i administracija

Prema ustavnom i zakonskom određenju, Virovitičko-podravska županija je jedinica lokalne uprave i samouprave. Na razini Županije obavljaju se poslovi državne uprave i poslovi iz samoupravnog djelokruga, koji su propisani Zakonom o sustavu državne uprave i Zakonom o lokalnoj samoupravi i upravi. Za obavljanje poslova **državne uprave** na području Županije ustrojeni su, u određenim upravnim područjima, županijski uredi i ispostave:

- Ured za gospodarstvo,

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

- Ured za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehničku kulturu,
- Ured za rad, zdravstvo i socijalnu skrb,
- Ured za prostorno uređenje, stambeno-kom. poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša,
- Ured za katastarsko-geodetske poslove,
- Ured za imovinsko-pravne poslove,
- Ured za statistiku,
- Ured za opću upravu i
- Ured župana.

Županijski uredi imaju sjedišta u Virovitici.

U dijelu **lokalne samouprave**, na području Županije djeluju slijedeća tijela:

- Skupština Virovitičko-podravske županije,
- Poglavarstvo Virovitičko-podravske županije,
- Služba za poslove skupštine, poglavarstva i lokalnu samoupravu Županije,
- Upravni odjel za gospodarski razvoj i poljoprivredu,
- Upravni odjel za društvene djelatnosti,
- Županijski zavod za prostorno uređenje.

Navedena tijela imaju sjedišta u Virovitici.

Gradovi i općine imaju svoja vijeća, poglavarstva i upravna tijela (ili više upravnih tijela) koja obavljaju poslove lokalne samouprave na gradskoj, odnosno općinskoj razini, a smještene su u sjedištima tih teritorijalno-političkih jedinica.

Osim spomenutih tijela državne uprave i samouprave, na području Županije djeluju i slijedeće područne službe, uprave, podružnice i zavodi:

- Uprava za obranu Ministarstva obrane sa sjedištem u Virovitici, te s uredima obrane u Virovitici, Slatini i Orahovici,
- Policijska uprava Ministarstva unutarnjih poslova sa sjedištem u Virovitici, te s policijskim postajama u Slatini i Orahovici,
- Porezna uprava Ministarstva financija - Područni ured u Virovitici,
- Ispostava porezne uprave u Slatini
- Zavod za platni promet s podružnicama u Virovitici, Slatini i Orahovici
- Financijska policija Ministarstva financije - Postaja u Virovitici,
- Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske s područnom službom u Virovitici,
- Zavod za zapošljavanje Ministarstva rada i socijalne skrbi s područnim službama u Virovitici, Slatini i Orahovici,
- Centar za socijalni rad Republičkog fonda socijalne zaštite s podružnicama u Virovitici, Slatini i Orahovici
- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje s područnim uredima u Virovitici, Slatini, i Orahovici,
- Državni ured za reviziju u Virovitici,

Na području Županije djeluju i slijedeća pravosudna tijela:

- Županijski sud u Virovitici – u osnivanju,
- Općinski sud u Virovitici,
- Općinski sud u Slatini

d) Kultura

Dosadašnji razvoj kulture na području Virovitičko-podravske županije bio je dosta značajan, posebice u odnosu na neke druge sredine. Međutim, mreža organizacija i ustanova s područja kulture i umjetnosti ipak nije potpuno zadovoljavajuća, osobito na prostorima koji su do sada gravitirali centrima bivših općina, a novim teritorijalno-političkim ustrojstvom dana im je određena razina samostalnosti. Na takvim prostorima nema uopće ustanova kulture (osim eventualno društvenih domova), pa je stanovništvo u zadovoljavanju svojih potreba za kulturom ostalo i dalje orijentirano na mjesta u kojima takve ustanove postoje.

Grad Virovitica, kao žarište razvoja cjelokupnog ovog područja, ujedno je bio i jest centar kulturnih zbivanja i mjesto koncentracije kulturnih ustanova. Određena razina kulturnih djelatnosti postoji u naseljima koja su bila središta razvoja u bivšoj teritorijalno-političkoj podjeli: Slatini i Orahovici, te u naseljima koja posjeduju značajniju kulturno-povijesnu baštinu.

Na području Virovitičko-podravske županije djeluju, prema djelatnostima, slijedeće ustanove i organizacije kulture:

1. Scenska umjetnost i glazba: - Kazalište Virovitica

- Hrvatsko pjevačko društvo "Rodoljub" u Virovitici, te Gradsko pjevačko društvo "Zrinski" Slatina,
- Gradska glazba Virovitica u Virovitici,
- Puhački orkestar DVD Orahovica, te niz kulturno-umjet. društava u Virovitici, te općinskim/ gradskim središtima

2. Muzejsko-galerijska djelatnost: - Gradski muzej Virovitica u Virovitici,

- Zavičajni muzej u Suhopolju,
- Zavičajni muzej u Slatini,

3. Bibliotečna djelatnost: - Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici (regionalna),

- Gradska knjižnica i čitaonica u Slatini,
- Gradska knjižnica i čitaonica u Orahovici,
- Knjižnice u sklopu visokih i viših, srednjih te osnovnih škola

4. Informatička djelatnost: - **Informativni centar Virovitica:**

- a) "Virovitički list", Virovitica,
  - b) Radio postaja Virovitica,
  - c) Virovitička televizija
- **Radio postaja Marinianis, Slatina**
  - **Radio postaja Orahovica**
  - **Radio postaja Pitomača – Pitomi radio**

5. Likovna umjetnost

- atellieri likovnih umjetnika u Virovitici i Pitomači (Teodor Trick, Šimić i dr.),
- niz galerija uglavnom u Virovitici (Rafael, Dubravka) i Slatini (Galerija Pučkog otvorenog učilišta, Filidi)
- niz likovnih udruženja

6. Kinematografija

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

- kino Doma oružanih snaga u Virovitici,
- kino u Slatini,
- kino u Orahovici,

Upravna područja koja spadaju u djelokrug kulture, najvećim dijelom uređena su posebnim zakonima. Postoje i druga područja koja nisu regulirana posebnim zakonima, a odnose se na likovnu i glazbenu amatersku djelatnost, i sl.. Tu djeluje niz kulturno-umjetničkih društava. Osim KUD-ova, aktivno je i niz likovnih udruženja, videoteka i sl..

Na području Županije dosta je razvijena i tehnička kultura, a djeluje u slijedećim područjima: foto-video tehnika, elektronika i radiotehnika, zrakoplovstvo, inovatorstvo, ekologija i dr.. Nosioци aktivnosti su: najčešće škole, radio i auto klubovi, fotosekcije i niz drugih organizacija.

Na području Virovitičko-podravске županije održava se godišnje niz kulturnih priredbi i manifestacija od kojih je najznačajniji: festival "Pjesme podravine i podravlja" u Pitomači. U prostoru Virovitičko-podravске županije postoji niz vrijedne i zaštićene kulturne i prirodne baštine (dvorci, perivoji, sakralni kompleksi, pojedinačni spomenici kulture, zaštićeni prirodni dijelovi), koja čini dobar potencijal za budući razvoj djelatnosti kulture.

Tablica 50 – Podaci o objektima kulture i umjetnosti

	Naziv ustanove	Površina (m ²)	Broj djelatnika	Ukupan broj knjiga i publik.	Ukupan broj korisnika	Broj predstava 1995	Broj posjetitelja 1995	Naklada (kom)	Pros. broj sati prog. dnev	Broj sati prog. tjedn	Broj izložbi 1995	Broj koncerata 1995	Broj prikazanih filmova 1995
1	Gradski muzej Virovitica	950	6										
2	Gradska biblioteka i čitaonica, Virovitica	250	5	40.000	800								
3	Kazalište Virovitica (profesionalno)		18			157	44.875						
4	Informativni centar, Virovitica												
	a) Virovitički list		17 stalno zaposlenih 20 suradnika					4.500					
	b) Hrvatska radio postaja, Virovitica							13					
	c) Virovitička televizija								3-4				
5	Centar za kulturu Slatina		8			6						4	
	a) Gradska knjižnica i čitaonica			27.578	1.326								
	b) Zavičajni muzej Slatina									15			
	c) Kino												77
6	Radio Marinianis, Slatina												
7	Gradska knjižnica Orahovica	300	4	13.692							2		
8	Radio postaja Orahovica	4 djelatnika 2 suradnika								10 – 17			

Izvor podataka: 1, 2, 3, 5 i 7 – Izvješće o radu za 1995 godinu

4, 6 i 8 – Informacija o stanju u oblasti informiranja na području Virovitičko-podravске županije od lipnja 1996 godine

e) Šport i rekreacija

Na području športa i rekreacije, proteklo razdoblje bilježi značajan napredak, koji se prvenstveno očituje kroz povećanje materijalne osnove športa, izgradnjom određenih športskih i rekreacijskih objekata i organiziranjem značajnih natjecanja.

Sadašnja materijalna osnova športa i rekreacije i mogućnosti za razvoj ovih aktivnosti ne mogu potpuno zadovoljiti potrebe stanovništva i još je uvijek relativno mali postotak stanovništva obuhvaćen tim aktivnostima. Škole su vrlo često jedini nositelj tjelesnog odgoja djece i mladeži, a u nedostatku osnovnih materijalnih uvjeta (dvorane, tereni i oprema) i kadrova nisu u mogućnosti svoju funkciju potpuno uspješno obaviti. Određeni vid športskih i rekreacijskih aktivnosti obavlja se u pojedinim poduzećima te športskim klubovima i udrugama.

Težište u dosadašnjem razvoju športa i rekreacije bilo je na omasovljenju tih aktivnosti, te proširenju i obogaćivanju oblika i sadržaja športskih i rekreacijskih aktivnosti. Postoji niz različitih oblika djelovanja uključujući takmičarski šport i šport i rekreaciju u pojedinim športsko rekreacijskim društvima, a obuhvaćen vannastavnim aktivnostima djece i mladeži u osnovnim i srednjim školama, dok je aktivnost predškolske djece i odraslih prilično slabo izražena.

Tablica 51 – Športski objekti na području Županije

Objekt Grad/ Općina	šport ska dvor ana	nogo met. igral ište	četver stazna kuglana	dvo- staz. kugl ana	male dvor ane	tenis igral išta	košar kaška igrališ ta	dom strijel aca	strel jane	skija lište	koša rkaš ki stadi on
Virovitica	1	5	1	1	4	3	3	1	3	1	1
Slatina	1	4			2	1	2		1		
Orahovica	1	1	1			4	1		1		
Crnac		2									
Čačinci		1			1		1				
Čađavica		6			1		1				
Gradina		3					1				
Lukač		5									
Mikleuš		2									
N.Bukovica		2									
Pitomača	1	8					1		1		
Sopje		6									
Suhopolje		3	1		1		1		1		
Š.Bukovica		4									
Voćin		1									
Zdenci		1									

Izvor podataka: materijal "Stanje športa na Virovitičko-podravskoj županiji", studeni 1995.
(izradio Savez športova Virovitičko-podravške županije)

Mreža športskih ustanova i objekata najrazvijenija je u Gradu Virovitici kao županijskom centru, te u naseljima koja su u dosadašnjem teritorijalno-političkom ustrojstvu bila sjedišta teritorijalnih jedinica (Orahovica, Pitomača, Slatina). Velik broj naselja s područja Županije ima također minimalnu razinu športskih terena i objekata (uglavnom nogometno igralište), međutim ona nije dostatna za kvalitetan razvoj športa i rekreacije.

1.1.2.6. Zaštićena graditeljska i prirodna baština

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

a) Graditeljska baština

Prema podacima Državne uprave za zaštitu kulturne i prirodne baštine – Povjerenstvo Osijek, na području Virovitičko-podravske županije postoje slijedeći evidentirani, preventivno zaštićeni i registrirani spomenici kulture:

Tablica 52 – Popis registriranih nepokretnih spomenika kulture (bez općine Pitomača)

R.B.	Naselje	Naziv spomenika	Regist.	Dos	Kat.	Vrsta spomenika
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1	Brezovica	Ivanac – Živkov brijeg	1033/656	963	B	arheološki
2	Gradina	Prapovijesno i srednjovjekovno naselje "Gradina"	1032/655	962	B	arheološki
3	Crkvari	Kapela sv. Lovre	13/114	13	A	sakralni
4	Duzluk	Pravoslavna crkva sv. Nikole (manastirska)	72/30	72	A	sakralni
5	Duzluk	Pravoslavni manastir sv. Nikole	72/150	72	A	sakralni
6	Orahovica	Srednjovjekovni grad "Ružica"	71/92	71	A	profani
7	Orahovica	Srednjovjekovni grad povrh Ružice	265/468	265	A	profani
8	Orahovica	Župna crkva Uzašašća sv. Križa	70/118	70	B	sakralni
9	Čadavica	Župna crkva sv. Petra	14/169	14	B	sakralni
10	Noskovačka Dubrava	Skupna grobnica i spomenik djeci Kozare	437/396	437	A	NOB spomenik
11	Lukač	Župna crkva sv. Luke	215/259	215	C	sakralni
12	Mikleuš	Spom. grob. 42 bor. 18. udar Slav. br. na mjesnom groblju	844/568	782	B	NOB spomenik
13	Mikleuš	Grob. 18. udar Slav. br. na katoličkom groblju	846/571	784	B	NOB spomenik
14	Nova Bukovica	Prapovijesna nekropola "Sijenjak"	1004/615	937	B	arheološki
15	Nova Bukovica	Srednjovjekovno gradište	1005/616	938	B	arheološki
16	Donji Meljani	Skup. grob. 6 nepozn. palih boraca NOR – a	438/395	438	B	NOB spomenik
17	Medinci	Srednjovjekovno gradište "Turski grad"	968/601	902	C	arheološki
18	Slatina	Zavičajni muzej, Zbirka NOB	261/143	143	C	NOB spomenik
19	Sladojevci	Župna crkva sv. Barbare	93/279	93	C	sakralni
20	Sladojevci	Srednjovjekovno gradište "Lipik"	970/595	904	C	arheološki
21	G. Miholjac	Parohijska crkva sv. Trojice	209/285	209	C	sakralni
22	Sopje	Sakralni objekt i kasna srednjovjekovna nekropola "Lanišće"	969/602	903	C	arheološki
23	Sopje	"Turski grad", sred. vjek. grad	971/596	905	C	arheološki
24	Španat	Sred. vjek. gradište "Jugovac"	1009/632	939		arheološki
25	Vaška	Kuća, B. Radića 31	605/567			etnološki
26	Vaška	Štagalj, M. Gupca 34	606/568			etnološki

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
27	Vaška	Kuća, M.Gupca 34	607/569			etnološki
28	Cabuna	Dvor	9/97	9	C	profani
29	Gaćište	“Naknada – Pjeskana”	1024/647	954	B	arheološki
30	Suhopolje	Dubrava, prapov. i ant. lok.	1022/645	952	B	arheološki
31	Levinovac	Šuma Dmitrovac	402/365	402	B	NOB spomenik
32	Orešac	Ant.nas.”Svetinja” ili “Dvorina”	835/653	773	B	arheološki
33	Orešac	Srednjevjek. grad “Ivanac”	836/654	774	B	arheološki
34	Pepelane	Neolit lug	1018/643	948	B	arheološki
35	Pčelić	“Dakino brdo” prapov.lok.	/658	986	B	arheološki
36	Pčelić	“Medakuše” prapov.lokalitet	/665	987	B	arheološki
37	Suhopolje	Župna crkva sv. Terezije	137/39	137	A	sakralni
38	Suhopolje	Dvor grofa Jankovića	260/436	260	C	profani
39	Bušetina	Kapela sv. Marije	200/297	200	C	sakralni
40	Lozan	“Lendava” srednjev.gradina	1023/646	953	B	arheološki
41	Špišić Bukovica	“Mali Zagreb” prapovijesni arheološki lokalitet	1036/679	966	A	arheološki
42	Donje Kusunje	Spomenik 14 boraca 25.brod. brigade – van sela	847/413	785	C	NOB spomenik
43	Kometnik	Skupna grobnica 300 nevinih seljaka	444/393	258	A	NOB spomenik
44	Kusunje - Hum	Skupna grobnica palih boraca	432/413	432	B	NOB spomenik
45	Lisičine	Pravoslavna crkva sv.Georgija	55/120	55	C	sakralni
46	Lisičine	Rodna kuća nar.heroja N. M. Karaule	424/431	424	A	NOB spomenik
47	Lisičine	Skupna grobnica 7 boraca NOR – a i ŽFT	311/486	311	A	NOB spomenik
48	Lisičine	Grobnice nar.heroja C.Jorgića i N. Miljanovića s palim borcima i ŽFT u parku	843/569	781	A	NOB spomenik
49	Macute	Pravoslavna crkva Uspenja Bogorodice	268/441	268	C	sakralni
50	Macute	“Lenije” prapovijesno naselje	1062/664	993	C	arheološki
51	Voćin	Župna crkva sv. Marije	124/5	124	A	sakralni
52	Voćin	Srednjovjekovni grad Voćin	123/96	123	A	profani
53	Voćin	Zgr.bivše općine s podrumom, skup.gr.300 seljaka iz sela Dobrića i Kometnika	439/394	439	A	NOB spomenik
54	Voćin	Skupna grob.7 boraca NOR–a	436/397	436	B	NOB spomenik
55	Voćin	Partizansko groblje	435/398	435	B	NOB spomenik
56	Čemernica	Kuća Vostrel Vaclava	517/61	517	B	NOB spomenik
57	Jasenaš	Pravoslavna crkva sv. Ilije	251/312	251	C	sakralni
58	Jasenaš	Prap.nas.”Veliki cimer”	1039/666	969	B	arheološki
59	Jasenaš	Partizanska spomen šuma	404/400	404	B	NOB spomenik
60	Virovitica	Urb.cjelina – gradski sklop	532/45	532	B	cjelina
61	Virovitica	Župna crkva sv. Roka sa franjevačkim samostanom	138/41	138	A	sakralni
62	Virovitica	Dvorac Pejačević	122/54	122	A	profani
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

63	Virovitica	Rezidencija franjevačkog samostana, Zvonimirov trg 6	262/440	262	B	profani
64	Virovitica	Srednjevj. lokalitet Keršovanijeva i Gundulićeva	1052/667	982	B	arheološki
65	Virovitica	Kuća pokrivena slamom, Rusanova 45	298/417	298	B	etnološki
66	Virovitica	Kuća pokrivena slamom, Rusanova 78	3483/417	298	B	etnološki
67	Virovitica	Kuća pokrivena slamom, Kačićeva 31	299/418	299	B	etnološki
68	Virovitica	Zgrada u Strossmayerovoj 24	516/46	516	B	NOB spomenik
69	Virovitica	Zgrada u Bendekovoj 15	518/77	518	B	NOB spomenik
70	Virovitica	Zgrada u M. Gupca 92	519/86	519	C	NOB spomenik
71	Virovitica	Zgrada u Strossmayerovoj – Gazdek Valenta	520/88	520	C	NOB spomenik
72	Virovitica	Partizansko spomen groblje i kosturnica	403/366	403	A	NOB spomenik
73	Virovitica	Spomen kosturnica sa spomenikom	430/424	430	A	NOB spomenik

Tablica 53 – Pregled nepokretnih spomenika kulture (bez općine Pitomača)

Kategorija zaštite	Vrsta spomenika							UKUPNO
	Urbanist. cjeline	Sakralni	Profano-sakralni	Profani	Etnološki	Arheološki	Spomen objekti	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Evidentirani		7		11	87	37	116	258
Preventivno zaštićeni		6		3				9
Zaštićeni	1	15	8	8	6	21	23	82
UKUPNO	1	28	8	22	93	58	139	349

b) Prirodna baština

Sukladno Upisniku zaštićenih dijelova prirode Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja na području Virovitičko-podravске županije zaštićeni su prema Zakonu o zaštiti prirode slijedeći dijelovi prirode:

- a) U kategoriji “park prirode - Papuk”- Zakon o proglašenju parka prirode “Papuk”-NN-45/99.
- b) U kategoriji “posebni rezervat-šumske vegetacije”- Sekulinačke planine (reg.br.405),
- c) U kategoriji “park šuma”- Jankovac (reg.br.61),
- d) U kategoriji “spomenik prirode-geološki”- Rupnica-prizmatsko lučenje (reg.br.60),
- e) U kategoriji “spomenik parkovne arhitekture-park”:
  1. Park u Virovitici (reg.br.403),
  2. Park u Suhopolju (reg.br.29),
  3. Park u Slatini (reg.br.570)
  4. Park u Voćinu (reg.br.229)
- f) U kategoriji “spomenik parkovne arhitekture-skupina stabala”- Skupina stabala u Noskovačkoj Dubravi (reg.br.583) i
- g) U kategoriji “spomenik parkovne arhitekture – pojedinačno stablo”- Mamutovac u Slatini (reg.br.406)

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

Osim navedenih zaštićenih prirodnih vrijednosti, na području Županije postoje i brojni evidentirani ili rekognosticirani lokaliteti, a navedeni su u Osnovama korištenja i zaštite prostora bivših općina Virovitica, Slatina i Orahovica.

U Osnovi Virovitice kojom je obuhvaćeno i područje općine Pitomača označeni su na kartografskom prikazu slijedeći lokaliteti (bez podataka o tome da li su evidentirani ili rekognoscirani):

- a) U kategoriji “hortikulturni spomenik” (sada – spomenik parkovne arhitekture)
  - 1. skupina stabala kod Otrovanca,
  - 2. lokacija kod Špišić Bukovice,
  - 3. lokacija kod Turanovca,
  - 4. lokacija kod Cabune,
  - 5. drvodred između Suhopolja i Cabune

- b) U kategoriji “park šuma”
  - 1. “Plandište”,
  - 2. stara hrastova šumica “Turski grad” i
  - 3. šumica “Turski grad”

- c) U kategoriji “značajni krajolik” (sada – zaštićeni krajolik)
  - 1. močvarno područje uz Dravu,
  - 2. potočna dolina “Rakitovac”
  - 3. dolina potoka Čeralinica i nastavno Vojlovica rijeke,
  - 4. arboretum “Lisičine” (sada – spomenik parkovne arhitekture),
  - 5. skupina starih borova uz raskrižje Đuričić-Drenovac (navodi se u tekstu),
  - 6. cesta između Voćina i Đedovice (navodi se u tekstu),
  - 7. područje oko “Ružice grada” i
  - 8. područje oko “Manastira Sv.Nikolaja”.

- d) U kategoriji “hortikulturni spomenik” (sada – spomenik parkovne arhitekture)
  - 1. park “Višnjica” u Višnjici,
  - 2. pustara “Senkovac”,
  - 3. vidikovac uz selo Macute,
  - 4. pet pojedinačnih stabala na 4 lokaliteta,
  - 5. šest parkova u Orahovici,
  - 6. zelena površina šume “Albus” u Orahovici i
  - 7. lokalitet odmarališta “Merkur” sa starom hrastovom šumom u blizini Orahovice

- e) U kategoriji “specijalni rezervat” (sada – posebni rezervat)
  - 1. rezervat šumske vegetacije “Mrtvi dol”

- f) U kategoriji “geomorfološki spomenik” (sada – spomenik prirode)
  - 1. “Rustine”

Karakteristična obilježja krajobraza Virovitičko-podravske županije svedena su na nekoliko tipoloških elemenata.

- kultivirani agrarni krajolik Dravske nizine,
- kultivirani poljoprivredno obrađen krajolik obronaka Bilogore,
- prirodni blizak krajolik duž toka Drave i
- prirodni blizak šumski krajolik na većim visinama Bilogore, Papuka i Krndije.

Osim ove osnovne podjele cijeli prostor ima niz pojedinačnih raznolikih krajobraznih elemenata. Po svom ujednačenom i uravnoteženom dojmu cijeli krajobraz je interesantan i po uklopljenosti različitih krajobraznih elemenata.

Ukupnu sliku tih obilježja trebalo bi nadalje očuvati.

c) Osobite biljne i životinjske zajednice

Biljne zajednice

Osnovne reljefne osobine prostora Županije odredile su i osnovne tipove vegetacijskog pokrova ovoga prostora.

Dvije osnovne geomorfološke cjeline oblikovale su i dva osnovna tipa vegetacijskog pokrova: brdski i nizinski.

Brdski vegetacijski pokrov čine šume bukve, hrasta kitnjaka i jele, dok nizinski vegetacijski pokrov čine velike zaravnjene površine koje su: intenzivno obrađene ravnice, nizinske hrastove šume i bare i zamočvarena područja uz rijeku Dravu.

U ukupnoj površini Županije udio šumskih i poljoprivrednih površina je podijeljen 32:57. To su uz vode i najznačajniji prirodni resursi ovog područja.

Šume brdskog područja su mješovite sastojine hrasta kitnjaka i graba, bukve, jele dok su mjestimično prisutne i sastojine crnogoričnih kultura. Uz sastojine tvrdih i mekih listača javljaju se i sastojine kestena.

Na Papučkom području, kao posebna vegetacijska i gospodarska dragocjenost, javlja se šumska zajednica jele. Ova se javlja u najvišoj zoni Papuka, uz panonsku i gorsku šumu bukve. Fragmentarno se javlja šuma gorskog javora i običnog jasena, te šuma hrasta kitnjaka i graba sa značajnim udjelom bukve. Šume hrasta kitnjaka i graba zauzimaju toplije rubne predjele.

Panonske jelove šume razvile su se u poseban raritet ovog područja, kako po odvojenosti od areala jele, tako i pod utjecajem geološke podloge. Na Papučkom području, jedan dio tih šuma zaštićen je kategorijom posebni rezervat šumske vegetacije Sekulinačke planine.

Na Papučkom području, brdski dio vegetacije je pod moritanskom bukovom šumom, gdje se kao raritet javljaju termofilne vrste.

Na području k.o. Slatinski Drenovac kategorijom park-šume zaštićena je šuma Jankovac, gdje dominiraju bukove šume mezofilnog karaktera.

Nizinski tip vegetacije predstavljen je nizinskim i dravskim šumama koje su u velikoj mjeri reducirane u korist obradivih površina. To se posebno odnosi na šume hrasta lužnjaka s različitim subasocijacijama, uvjetovanim mikroreljefom. Većim dijelom u nizinskim šumama se kao plantažne sastojine javljaju topole i druge gospodarske vrste (Jasenovačka, Bazovačka šuma).

Dravske šume su prirodne autohtone sastojine vrbe, a u većoj mjeri su pretvorene u niski sloj šaševa i šibljika.

Uz rijeku Dravu nastala su i područja specifične močvarne vegetacije, gdje je dominirajući predstavnik trska.

Očuvanjem sadašnjeg stanja prirodnih biotopa na ovom prostoru, pruža se mogućnost za očuvanje i zaštitu autohtone flore kao temeljnog prirodnog resursa.

Životinjske zajednice

Predstavnici faune ovog prostora pripadaju skupinama srednjoeuropske faune, ali i skupinama karakterističnim za južno-nizinski europski pojas, a dijelom i za južno-gorski europski pojas faune.

Među brojnim predstavnicima europske faune, izdvajaju se fauna vodozemaca (zelena žaba, gatalinka, zelena i siva gubavica, običan vodenjak, pjegavi daždevnjak), gmazova (bjelouška, riđovka i u nizinskim i brdskim područjima). Po barama i močvarama živi barska kornjača.

Posebno je značajna i raznovrsna ornitofauna.

Osobito vrijedna područja močvarne ornitofaune su Predrijevačka i Sopjanska bara. Ove i brojne druge bare uz rijeku Dravu, značajne su za gniježđenje divljih pataka, gnjuraca, crne liske, vodenih kokošica, trstenjaka.

Od grabljivica na cijelom području dolazi škanjac mišar, kao i jastreb, iako rjeđe. Vrlo korisne na biocenom su sove (sovica šumska, sova močvarica, ćuk itd.).

U nizinskim i brdskim šumama od dupljašica javljaju se djetlovke: zelena žuna, mali i veliki dijetao, a rijetka je crna žuna. Međutim, uslijed reduciranja šumskog fonda, ovaj ptičji fond je također reduciran.

U nizinskim područjima rasprostranjene su trčka i fazan, dok je prepelica sve rjeđa, kao i šumska šljuka i šljuka livadarka i kokošica.

Od rijetkih vrsta ptica, ovdje se mogu vidjeti lještarka i crna žuna.

Fauna sisavaca je također raznovrsna (rovke, jež, razne vrste šišmiša, tekunice, hrčak, lasica). Velika lasica je vrlo rijetka i primijeti se u području uz Sopjansku baru. Uz Dravu obitava i vidra, ali je to vrsta faune koja je jako prorijeđena.

U šumama, u planinskim predjelima, obitava kuna zlatica, a na cijelom području rasprostranjena je visoka i niska divljač (srna, jelen, divlja svinja, lisica i zec).

1.1.3. Obveze iz Programa prostornog uređenja Države i ocjena postojećih prostornih planova

1.1.3.1. Obveze iz Programa prostornog uređenja Države

Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske na temelju postavljenih općih i posebnih ciljeva ističu se globalni prioritete i obveze koje je potrebno ugrađivati u planove i programe prostornog razvoja na nižim razinama.

Globalni prioritete predviđeni Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske odnose se na:

- poboljšanje učinkovitosti korištenja već angažiranog prostora,
- iskorištenje raspoloživih i nedovoljno učinkovitih potencijala prvenstveno na lokacijama i kapacitetima koji mogu bez većih ulaganja dati brze, kvalitetne i višeznačne učinke,
- stvaranje kvalitativnih pretpostavki za poboljšanje uvjeta života posebno u depopulacijskim područjima (pokretanje i unapređenje gospodarstva uz osnaživanje prometnih funkcija),
- saniranje kritičnih mjesta ugrožavanja prostora i okoliša,
- otklanjanje nedostataka i poboljšavanje postojećih infrastrukturnih sustava.

U svemu treba odrediti prioritete na lokalnoj razini i prioritete u okviru sektora – resora.

Temeljne obveze iz Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske, koje treba posebno respektirati na nižim razinama, obuhvaćaju slijedeća tematska područja:

Stanovništvo i naselja

U duhu nove strategije i politike demografskog razvitka potrebno je spriječiti prevelike koncentracije stanovništva uz korištenje, zaštitu i obnovu specifičnih dijelova državnog teritorija (granična i ruralna područja).

Uspostava optimalnog stupnja urbanizacije uz poboljšanje postojeće urbane mreže i skladan regionalni razvoj temeljen na pravilnom redu veličine gradova.

U tu svrhu potrebno je odrediti novi sustav središnjih naselja razvojnih žarišta u koja će ući i naselja iz ruralnih i pograničnih područja uz potrebnu preobrazbu funkcija u skladu sa razvojnim sposobnostima i životnoj ponudi.

U urbanoj mreži Hrvatske osobito značenje imaju regionalna središta (15.000 – 30.000 stanovnika) koja treba razvijati s odgovarajućim središnjim i gospodarskim funkcijama. Poticajne mjere treba osobito usmjeriti prema nekim regionalnim središtima (Gospić, Ogulin, Knin, Pakrac, Virovitica, Metković), kako je to navedeno u Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske. Potrebno je poticati i razvoj gradova srednjih veličina, tj. gradova sa 7.000 – 15.000 stanovnika koji bi trebali prerasti u gradove s 15.000 – 30.000 stanovnika.

Na razini Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske predviđa se razvoj regionalnih i subregionalnih središta kao što su Virovitica, Slatina, Orahovica, Pitomača i Voćin, čiji će razvoj biti potican uz nužnu potporu Države.

Infrastrukturni i vodnogospodarski sustavi

Sačuvan prostor je od neprocjenjive važnosti za budućnost, pa je obveza odabirati takove infrastrukturne koridore kojima će se zadržati prednost sačuvanosti prostora.

Cestovni promet

Ukupni, a osobito gospodarski razvoj Hrvatske oslanja se na ubrzani razvoj cestovnog prometa, pa je slijedom toga prioritetna obveza izgradnja Podravske brze ceste (D-2) i brze ceste Terezino Polje – Daruvar (D-5).

Unapređenje kvalitete cestovne mreže zahtijeva uspostavu još nekih važnih cestovnih pravaca, odnosno dopunu mreže državnih cesta.

Potrebno je spriječiti daljnja proširenja građevinskog područja uzduž državnih i županijskih cesta kako ne bi došlo do sniženja kategorija cesta.

Željeznički promet

U kontekstu aktivnosti na unapređenju povezivanja s europskim sustavom željeznica potrebno je izučiti i verificirati europske pravce kroz područje Županije.

Unutarnja konsolidacija željezničkog prometa višeznačna je obveza kojom će se kroz plan razvoja željezničkog prometa (sa stajališta rentabilnosti i korištenja prostora) izvršiti modernizacija kapaciteta i tehnologije.

Zračni promet

Obveza je izraditi opći razvojni plan zračnih luka Hrvatske, a programsko opredjeljenje je da se u sustav mreže tercijarnih zračnih luka na području Države uvrste lokacije postojećih poljoprivrednih uzletišta, te kao takva posluže kao osnova za eventualno uređenje zrakoplovnih uzletišta višeg ranga.

Telekomunikacijski promet

U svrhu unapređenja postojeće telekomunikacijske mreže potrebno je raditi na povećanju i modernizaciji postojećih kapaciteta u skladu s novim tehnologijama komuniciranja uz slijedeće smjernice:

Osigurati bolju pokrivenost mobilne mreže u pograničnom dijelu sa susjednom Mađarskom

izgraditi preostalu mrežu baznih stanica u svrhu poboljšanja čujnosti na području cijele Države.

Energetski sustav

U ostvarivanju sustavnog planiranja cjelovite državne mreže potrebno je stvoriti uvjete za korištenje dopunskih (raspoloživih) izvora na županijskoj ili općinskoj razini pri čemu se potencira izgradnja malih postrojenja, tj. sustava malih elektrana za lokalne potrebe.

Vodnogospodarski sustav

Poštujući glavni cilj Dugoročnog programa vodoopskrbe – osiguranje dovoljne količine kvalitetne vode za stanovništvo i gospodarstvo – potrebno je na lokalnim razinama punu pozornost posvetiti zaštitnim zonama izvorišta provođenjem osnovnih mjera i radova na zaštiti voda od zagađenja, ali i utvrđivanjem učinkovitosti zaštite.

Sustavno je potrebno uklanjati izvore ili uzroke zagađivanja voda, spriječiti nastajanje zagađenja na postojećim i potencijalnim izvorištima, definirati zone sanitarne zaštite, te težiti centralnim uređajima za zajedničko pročišćavanje gradskih i industrijskih voda, a tamo gdje nema opravdanja za istima inicirati individualne uređaje.

Gospodarske djelatnosti u prostoru

Šumarstvo

Šumarsko planiranje dio je općeg planiranja koje ima za cilj korištenje gospodarske, ekološke i socijalne funkcije šuma na lokalnoj i globalnoj razini.

U svrhu očuvanja šuma potrebno je svaku uništenu šumsku površinu obnoviti pošumljivanjem, potencirati zaštitnu ulogu šuma, ne prenamjenjivati šume ekološke i socijalne funkcije, kao ni zaštićene šume, te poticati razvoj urbanog šumarstva.

Poljodjelstvo

U poljodjelskom sektoru potrebno je izvršiti transformacije u pravcu razvoja suvremenog, djelatnog, konkurentnog i ekološki čistog poljodjelstva.

U svrhu zaštite i očuvanja poljodjelskog resursa potrebno je u dokumente prostornog uređenja uključiti racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta te smanjenje korištenja kvalitetnog zemljišta za nepoljodjelske svrhe.

U svrhu razvoja poljodjelstva, kao gospodarske komponente, potrebno je zaustaviti degradaciju malih seoskih gospodarstava, poticati povećanje zemljišnog posjeda te započeti s iskorištenjem do sada neobrađenih ili zapuštenih poljodjelskih površina.

Industrija

Potrebno je potencirati one industrijske grane koje imaju komparativne prednosti, odnosno one za koje postoje prirodni resursi, sposobna – školovana radna snaga, tržište, kapital i tradicija vezana na ukupnu fizionomiju predmetnog područja.

U skladu s tržišnim uvjetima iskoristiti položaj u smislu uređenja i osposobljavanja radno prometnih zona, za funkcije slobodnih zona, te prilagoditi uvjete i gospodarsku strukturu gradova na glavnim međunarodnim pravcima za snažniji udjel međunarodne razmjene dobara. Potrebno je izvršiti izmještanje pogona iz užih jezgri uz prenamjenu u adekvatne ili primjerenije sadržaje.

Rudarstvo

Gospodarski značaj ima eksploatacija šljunka u poriječjima i drugim lokalitetima zbog velike potrošnje radi izgradnje (trend: cestovna infrastruktura).

Posebno su osjetljiva područja pod utjecajem vodnih režima i podzemnih tokova voda gdje uslijed eksploatacije može doći do ugrožavanja voda.

Svaki plan – projekt eksploatacije mora sadržavati komponentu sanacije tijekom radova, a osobito uređenje prostora nakon završetka eksploatacije.

Turizam

Potrebno je dignuti turizam na razinu koja može konkurirati u okvirima kontinentalnog turizma temeljenog na prirodnim uvjetima: šume, jezera, vodotoci, termalni izvori, graditeljska baština, lovna područja.

Turizam integrirati u ukupnu strukturu prostora – naselja, a samo iznimno formirati izdvojene komplekse.

Šport i rekreaciju vrednovati kao nove aspekte turizma uz uključivanje poljoprivrede i tradicije.

Dati prednost revitalizaciji zapuštenih objekata i čitavih naselja.

Gradnju novih objekata ne izvoditi na atraktivnim lokacijama, već tamo gdje je potrebna sanacija terena.

Sa realizacijom novih turističkih zona ne započeti prije izrade nove generacije prostornih planova.

Zaštita posebnih vrijednosti prostora i okoliša

Potrebno je utvrditi:

- stupanj očuvane kvalitete, te prihvatljive (nosive) kapacitete prostora,
- opremljenost tehničkom infrastrukturom i nedostatke,
- prirodne i stvorene vrijednosti koje treba zaštititi,
- propise, sporazume i konvencije koje vrijede za određeno područje i tip prostora – resursa.

Zbrinjavanje komunalnog otpada riješiti, tj. ustrojiti na lokalnoj razini na načelima teritorijalnog i granskog pristupa (za područje i sustave u kojima nastaje otpad, prema vrsti i količini).

Na području Županije potrebno je utvrditi nekoliko lokacija za prikupljanje i najmanje jednu za skladištenje opasnog otpada.

Prirodna baština

Prepoznati i definirati područja koja zaslužuju poseban odnos, brigu i zaštitu.

Izraditi prostorni plan za park prirode "Papuk" u suradnji sa svim Županijama u kojima se rasprostire.

Zaštititi pojedine predjele/lokalitete (posebni rezervat, park – šuma, krajolik, spomenik prirode, spomenik parkovne arhitekture).

Evidentirane parkove, perivoje i spomenike parkovne arhitekture vrednovati i zaštititi kao spomenike kulture i prirode.

Zaštititi ljekovite (termalne, mineralne i sl) izvore u cilju njihova primjerenog korištenja.

Sprovesti sustavni otkup najosjetljivijih i najugroženijih područja u zaštićenim dijelovima prirode.

Graditeljska baština

Potrebno je očuvanje i/ili uspostavljanje uravnoteženog odnosa osnovnih izvornih povijesnih oblika graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih pojava na području povijesnih urbanih i ruralnih cjelina.

Poticati istraživanja, osobito arheoloških zona i lokaliteta, te temeljne stručne i znanstvene obrade područja značajnih povijesnih cjelina.

U županijskim planovima, na temelju vrednovanja naselja, predvidjeti obveznu izradu generalnih planova uređenja naselja sa značajnim kulturno-povijesnim vrijednostima.

Krajolik

U okviru prostornog uređenja, krajobrazno planiranje i planiranje uređenja seoskih područja moraju dobiti izjednačeni status s urbanističkim planiranjem.

Pri nadležnim službama prostornog uređenja na županijskoj razini (državnoj, gradskoj, općinskoj), potrebno je uspostaviti i održavati krajobraznu osnovu uz multidisciplinarnu suradnju svih potrebitih službi.

Uspostaviti sustav zaštite koji bi bio povezan s procesima planiranja razvitka pri izradi dokumenata prostornog uređenja.

1.1.3.2. Ocjena postojećih prostornih planova

Sustav prostornog uređenja, uvjeti i način izrade, donošenja i provođenja dokumenata prostornog uređenja uređeni su Zakonom o prostornom uređenju.

Člankom 13. istog Zakona utvrđeno je da se dokumentima prostornog uređenja smatraju:

1. Strategija i Program prostornog uređenja Države
2. Prostorni planovi:

- Prostorni plan županije i Grada Zagreba,
- Prostorni plan područja posebnih obilježja,
- Prostorni plan uređenja općine i grada,
- Generalni urbanistički plan,
- Urbanistički plan uređenja i
- Detaljni plan uređenja,

a u članku 30. navodi se da dokument prostornog uređenja užega područja mora biti usklađen s dokumentom prostornog uređenja širega područja.

Iz navedenog je vidljivo da je sustav prostornog uređenja ustrojen hijerarhijski te da Prostorni plan Županije mora biti usklađen sa Strategijom i Programom prostornog uređenja Države kao dokumentima prostornog uređenja šireg područja.

Osim ovih obveza koje proizlaze iz Zakona, Programom prioriternih mjera i aktivnosti za provođenje Strategije (koji je njen sastavni dio) utvrđeno je da "Strategija predstavlja osnovu i polazište kod izrade prostornih planova županija, gradova, općina i užih prostornih jedinica i predstavlja obvezni instrument za usklađenje županijskih i svih drugih planova prostornog uređenja."

Sukladno svemu navedenom, Strategija prostornog uređenja je korištena prilikom izrade Prostornog plana Županije kao nov i obvezujući dokument (usvojena 1997. godine) i to kako u dijelovima koji se odnose na opća opredjeljenja tako i u dijelovima koji se konkretno odnose na prostor Virovitičko-podravске županije.

Osim Strategije prostornog uređenja, prilikom izrade Prostornog plana Županije korištena je "Strategija razvitka cestovne mreže Slavonije i Baranje" izrađena 1998. godine. Ovaj dokument obuhvaća cijelo područje Slavonije i Baranje i usvojen je od strane svih 5 županija na tom području.

Prilikom izrade Prostornog plana Županije korišteni su važeći prostorni planovi bivših općina koje su u cijelosti (Virovitica, Slatina i Orahovica) ili jednim svojim dijelom (Đurđevac) uključene u područje Županije, kao i dokumenti pod nazivom "Osnove korištenja i zaštite prostora", izrađeni u razdoblju od 1993. do 1995. godine za područje navedenih bivših općina.

Osnove korištenja i zaštite prostora bivših općina izrađene su na temelju tada važećih Uredbi o prostornom uređenju u ratom zahvaćenim područjima Republike Hrvatske (NN 44/92, 77/92, 59/93 i 14/94.). One same po sebi nisu bile planski dokumenti, već su imale usmjeravajuću funkciju i trebale su poslužiti kao temelj za izradu Odluka o prostornom uređenju bivših općina, koje bi imale funkciju prostorno-planske dokumentacije. Formiranjem novog teritorijalno-političkog ustrojstva Republike Hrvatske, ukidanjem bivših općina i donošenjem novog Zakona o prostornom uređenju 1994. godine, stvoren je novi sustav izrade prostorno-planske dokumentacije kojim nije bila predviđena izrada navedenih Odluka. Na taj način Osnove korištenja i zaštite prostora nemaju više kao dokumenti određenu ulogu u sustavu prostornog uređenja, ali su značajne jer je u njima prvi put razmatran razvitak područja bivših općina u novim poslijeratnim uvjetima (nov geopolitički i prometni položaj Države i općina, promijenjeni vlasnički odnosi, tržišno gospodarstvo, posljedice rata i sl.).

U tom smislu, navedene Odluke su dokumenti čije su postavke velikim dijelom aktualne i kao takve uključene su i u Prostorni plan Županije (uz odgovarajuće izmjene zbog promjena koje se neprekidno događaju na svim područjima koja imaju utjecaj na sustav prostornog planiranja).

U Prostorni plan Županije uključene su i one postavke iz prostornih planova bivših općina koje su unatoč znatnoj starosti planova (od 14 do 19 godina) i dalje ostale aktualne.

Osim navedene prostorno-planske dokumentacije, u Prostorni plan Županije uključene su i aktualne postavke iz različitih studija i elaborata izrađenih za pojedine infrastrukturne i prirodne sustave.

Može se konstatirati da je dosadašnja prostorno-planska dokumentacija u uvjetima planske privrede i društvenog vlasništva uglavnom odgovarala razvojnim potrebama, odnosno nije predstavljala kočnicu razvoja ovog prostora.

Posebno treba naglasiti da je spomenuta dokumentacija prostora rađena u sustavu društvenog vlasništva, pa kategorija vlasništva kao jedna od osnovnih pravnih kategorija nije odgovarajuće valorizirana i respektirana.

Provedba tih planova u današnjim uvjetima nije u mogućnosti optimalno odgovoriti na zahtjeve racionalnog gospodarenja prostorom i sve naglašeniju i strožu potrebu zaštite prostora.

1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje

Na temelju valorizacije prirodno-geografske osnove i analize dosadašnjeg prostornog razvoja utvrđeni su najizraženiji problemi vezani uz stanje prostora i okoliša, ograničenja prostornog razvitka i mogućnosti koje postoje za daljnji razvitak u prostoru.

Demografska slika Županije nastala je međusobnim djelovanjem demografskih kretanja i društvenih zbivanja kroz desetljeća, no posljednjih trideset godina je presudno za stanje danas. Prosječna životna dob stanovnika Županije iznosi 37,9 godina, a indeks starosti iznosi 75,3 što govori da se stanovništvo nalazi u dubokoj demografskoj starosti.

Negativna kretanja su započela šezdesetih godina i opadajućim intenzitetom traju do danas.

Tablica 54 – Kretanje ukupnog stanovništva

Popisne godine	Broj stanovnika	Indeks	Apsolutno smanjenje
1961.	127.512	-	-
1971.	116.314	91,2	11.198
1981.	107.341	92,2	8.973
1991.	104.625	97,5	2.716

Izvor podataka: M. Korenčić: "Naselja i stanovništvo SRH 1857-1971. i Popisi stanovništva 1981. i 1991.god.

U prikazanom razdoblju 1961-1991. godine ukupno stanovništvo se smanjilo za gotovo 23.000 ili 18%.

Smanjenje broja stanovnika posljedica je intenzivne deagrarizacije šezdesetih godina, ekonomske emigracije sedamdesetih godina i migracija deruraliziranog stanovništva prema radnim središtima, poglavito gradovima.

Glede migracija i tipa općeg kretanja stanovništva jasno se pokazuje podvojenost županijskog prostora.

Od 189 naselja (prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina Republike Hrvatske (NN br. 10/97) na području Županije, tek je u njih 15 ili 8% zabilježen porast stanovništva u razdoblju 1981-1991. god., odnosno u 4 od 16 jedinica lokalne samouprave (gradovi Virovitica, Slatina i Orahovića te općina Zdenci).

Za sagledavanje očito velikih demografskih problema Županije važno je povezati obilježja prostora i njegovu razvijenost sa stanovništvom koje u prostoru živi.

Na razmještaj stanovništva u prostoru Županije utjecali su geoprometni položaj i reljef prostora, prometna povezanost naselja, gospodarski razvitak i društveno-politički uvjeti razvitka.

Sjeverni dio prostora Županije ima obilježja pograničnog područja s Republikom Mađarskom. To je nizinsko naplavno područje uz rijeku Dravu, agrarno vrlo vrijedno i prije tridesetak godina dosta gusto napučeno.

Ostali dijelovi prostora Županije prostiru se obroncima Bilogore i Papuka, što im daje atribuciju gorsko-planinskog područja, oduvijek rijetko naseljenog.

Na razdjelnici između nizinskog i brdsko-planinskog dijela smješten je podravski prometni koridor koji longitudinalno povezuje Središnju s Istočnom Hrvatskom.

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

Podravske magistralne prometnice (cestovna i željeznička) te transversalni prometni pravac Virovitica-Bares (R. Mađarska) su okosnice razvitka u prostoru, oko kojih su se razvila gospodarska i radno-privlačna središta: Virovitica, Orahovica, Pitomača, i Slatina. Paralelno sa snažnom industrijalizacijom i narastanjem gradova razvijala su se prigradska semiurbana naselja, koja su konstantno demografski jačala, poglavito priljevom stanovništva. Masovnim useljavanjem u industrijska središta, demografski su se praznila naselja nizinskog, bilogorskog i brdsko-planinskog područja, tako da je stvoren nesklad u urbanoj hijerarhiji i demografskoj razvijenosti.

Navedeni prostori su tipično depopulacijski i demografski iscrpljeni. Demografskom erozijom zahvaćene su općine Suhopolje, Nova Bukovica, Mikleuš, Voćin, Čađavica i Crnac.

Tablica 55 – Kretanje stanovništva po gradovima i općinama

Red. broj	GRAD OPĆINA	Broj stanovnika po popisnim godinama		Indeks 1991/ 1981.	Indeks starosti* 1991.g.	Dobni tip
		1991.	1981.			
1.	ORAHOVICA	6.262	6.244	100,9	60	duboka starost
2.	SLATINA	15.844	14.638	108,0	58	starost
3.	VIROVITICA	22.931	20.905	110,0	55	starost
4.	Crnac	2.141	2.433	88,0	107	izrazito duboka starost
5.	Čačinci	4.528	4.974	91,6	93	duboka starost
6.	Čađavica	3.011	3.606	83,4	137	izrazito duboka starost
7.	Gradina	5.297	6.076	98,3	97	duboka starost
8.	Lukač	4.543	4.992	90,7	102	izrazito duboka starost
9.	Mikleuš	2.291	2.380	83,8	73	duboka starost
10.	Nova Bukovica	2.522	2.799	90,1	100	izrazito duboka starost
11.	Pitomača	11.106	11.618	96,1	71	duboka starost
12.	Sopje	3.407	3.804	80,0	94	duboka starost
13.	Suhopolje	8.962	9.969	89,9	106	izrazito duboka starost
14.	Špišić Bukovica	4.928	5.477	90,9	83	duboka starost
15.	Voćin	4.152	4.799	86,5	103	izrazito duboka starost
16.	Zdenci	2.700	2.629	102,7	73	duboka starost
ŽUPANIJA UKUPNO:		104.625	107.341	97,5		

Izvor podataka: Popisi stanovništva 1981. i 1991. godine

* Indeks starosti je omjer stanovništva starijeg od 60 godina i mlađeg od 20 godina.

U urbanim središtima (naseljima s više od 5.000 stanovnika) 1991. godine živjelo je 36,2% ukupnog stanovništva Županije, a poljoprivrednog stanovništva je bilo 25%. Tradicionalna vezanost za zemlju postoji, ali ekonomska ovisnost o njoj slabi i poljoprivreda postaje dopunski izvor prihoda. Nastavlja se deagrarizacija i napuštanje poljoprivrede kao glavnog zanimanja, iako preko 60% domaćinstava još uvijek posjeduje poljoprivredno gospodarstvo.

Prosječna veličina domaćinstava se smanjuje i kreće se od 2,8 do 3,2 člana.

Opisana demografska slika odnosi se na razdoblje do 1991. godine, tj. do posljednjeg popisa stanovništva i početka domovinskog rata.

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

Tijekom rata došlo je do znatnih promjena u kretanju stanovništva jer je jedan dio stanovništva napustio Županiju, a drugi dio je u nju doselio. Do demografskog sloma došlo je na područjima današnjih općina Voćin i Mikleuš te na dijelovima gradova Orahovice i Slatine gdje je napušteno ukupno 18 naselja. S druge strane u 5 naselja općine Voćin doselilo je oko 2.500 stanovnika izbjeglih s Kosova, a u područjima Županije koja nisu bila direktno obuhvaćena ratnim djelovanjima i razaranjima, prihvaćen je znatan broj prognanika s tada privremeno okupiranih područja Hrvatske i izbjeglica iz susjedne države BiH.

Prema popisu 1991. godine u inozemstvu je radilo i živjelo 3.448 stanovnika Županije i pretpostavlja se da je većina ostala i nadalje u inozemstvu, a s njima je boravilo 2.178 članova obitelji.

Nema preciznih službenih podataka kojima bi se utvrdilo današnje brojčano stanje stanovništva u Virovitičko-podravskoj županiji, te izradila točna bilanca kretanja broja stanovnika u razdoblju 1991-1995. godine, koje je slijedilo poslije posljednjeg popisa stanovništva, bilo pod izravnim posljedicama Domovinskog rata. Ipak se s velikom sigurnošću može utvrditi da u ovom trenutku na području Županije živi manje stanovnika nego je popisano godine 1991. U razdoblju 1991-1995. nastavljeni su negativni procesi u prirodnom kretanju (više umrlih nego rođenih), tako da je prirodno smanjenje iznosilo oko 1.500 stanovnika.

Popratne pojave rata nesumnjivo su i transformacije demografskih i ostalih struktura. Dobni odnosi i vitalna obilježja i dalje se odvijaju u nepovoljnom pravcu. Razlog treba tražiti u činjenici da se stanovništvo 1991. godine nalazilo u dubokoj demografskoj starosti i iseljavanju nakon 1991. godine.

Ratni i poratni migracijski procesi još nisu završeni, tako da će tek novi popis stanovništva pokazati točno stanje i to će biti bolja polazišna osnova za izradu prognoza u budućnosti.

Osnovna orijentacija u **gospodarskom razvoju** je tržišno gospodarstvo na temeljima suvremene međunarodne podjele rada.

Prostorno razvojna neravnoteža na području Virovitičko-podravške županije dosta je izražena i to po dvije osnove: u odnosu na okruženje i drugo unutar same Županije. Uglavnom se ispoljava kroz različiti stupanj razvijenosti gospodarstva između pojedinih dijelova Županije, odnosno općina, koji je vidljiv iz slijedeće tablice:

Tablica 56 – Stupanj koncentracije gospodarskih kapaciteta

Općina	Broj jedinica	Broj zaposlenih	Broj zaposlenih		Zapos. na 1000/st.		Zapos. na 100 ha	
			Prosječan broj	Index	Broj	Index	Broj	Index
1. Virovitica	150	6.384	42,56	163,07	278,40	180,96	100,90	638,20
2. Orahovica	45	1.449	32,20	123,37	219,55	142,70	30,02	189,88
3. Slatina	152	4.067	39,91	152,91	263,32	171,14	58,08	367,36
4. Crnac	6	157	26,17	100,27	73,33	47,66	3,71	23,47
5. Čačinci	12	257	21,42	82,07	68,42	44,47	6,81	43,07
6. Čadavica	22	234	10,64	40,77	77,72	50,52	3,65	23,09
7. Gradina	16	212	13,25	50,77	43,98	28,59	2,56	16,19
8. Lukač	20	216	10,80	41,38	47,55	30,91	3,57	22,58
9. Mikleuš	19	148	7,79	29,85	74,00	48,10	5,72	36,18
10. N. Bukovica	14	132	9,43	36,13	52,33	34,01	2,81	17,77
11. Pitomača	48	964	20,08	76,93	86,80	56,42	11,19	70,78
12. Sopje	18	148	8,22	31,49	38,88	15,27	1,58	9,99
13. Suhopolje	32	471	14,72	56,40	54,08	35,15	4,56	28,84
14. Špišić Bukovica	19	140	7,34	28,12	29,00	18,85	2,65	16,76
15. Voćin	15	296	19,73	75,59	98,67	64,13	5,11	32,32
16. Zdenci	12	387	32,25	123,56	140,73	91,47	7,09	44,85
UKUPNO:	600	15.662	26,10	100,00	153,85	100,00	15,81	100,00

U tablici su navedeni broj gospodarskih jedinica i broj zaposlenih, te odnos zaposlenih i stanovništva, odnosno površine, kao parametri kojima se dimenzionira stupanj razmještaja gospodarskih kapaciteta na području Županije.

Neravnomjeran razmještaj gospodarskih kapaciteta najizrazitiji je oblik prostorne neravnoteže na području Županije. Iz njega proizlaze i najsloženiji problemi na ovom prostoru. Radi se naime o utjecaju razmještaja gospodarskih kapaciteta na kretanje stanovništva. Od šesnaest općina/gradova, koliko ih je ustrojeno na području Županije, u dvanaest općina je u razdoblju do 1991. godine bio prisutan stalan negativan trend kretanja stanovništva, a samo u tri grada (Virovitica, Slatina i Orahovica) i općini Zdenci taj trend je bio pozitivan.

Iz pokazatelja u tablici očito je da postoji korelacija između ove dvije pojave. Indeksi zaposlenih u gospodarstvu u odnosu na 1000 stanovnika i u odnosu na 100 ha površine pojedine općine, samo su u ova tri grada iznad prosjeka Županije, a u svim ostalim općinama su ispod ovog prosjeka. To potvrđuje prethodno iznesenu konstataciju, ali ističe i razlike u stupnju razmještaja gospodarskih kapaciteta općina i gradova.

Praktično se može reći da je u navedena tri grada koncentrirano 57,8% od ukupnog broja gospodarskih jedinica i 76% svih radnih mjesta.

Činjenica da je prosječan broj zaposlenih po jednoj gospodarskoj jedinici veći ovdje nego u ostalim općinama, upućuje na zaključak da su u strukturi gospodarstva više zastupljeni kapaciteti iz oblasti sekundarnog i proizvodnog sektora, a u ostalim općinama radi se pretežito o manjim kapacitetima, s manjim brojem zaposlenih, uglavnom iz oblasti primarnog (poljoprivreda) i tercijarnog sektora (trgovina i ugostiteljstvo).

Uzroci ovakvom stanju su brojni, no osnovni se nalaze u bivšem društveno-političkom sustavu i teritorijalnom ustrojstvu koje je bilo na snazi do 1993., kada je uspostavljeno sadašnje.

U prvom slučaju to je bio odnos prema agraru općenito i prema selu kao glavnom nositelju agrara, odnosno odnos prema procesu deagrarizacije, urbanizacije i industrijalizacije koji su međusobno uvjetovani. Taj odnos je bio takav da je izazvao dosta nepovoljne posljedice osobito na razvitak seoskih naselja.

Kada je u pitanju teritorijalno ustrojstvo onda je važno istaći činjenicu da sadašnji prostor Županije obuhvaća prostor tri bivše općine (Virovitica, Slatina i Orahovica) i dio četvrtice (Đurđevac).

U ranijem razdoblju investicije su se usmjeravale uglavnom u općinske centre uz izuzetak nekoliko naselja u koja je lociran manji broj gospodarskih kapaciteta manjeg značenja. To je uvjetovalo da se u tadašnjim općinskim centrima koncentrirao najveći dio gospodarskog potencijala, aktiviran je proces urbanizacije i ostvaren je kontinuirani rast stanovništva. Istovremeno, aktivirani su procesi raslojavanja sela, emigracije seoskog stanovništva i stagniranja, a nerijetko i recesija u gospodarskom razvitku. To je dovelo do sve veće gospodarske, urbane i demografske neravnoteže na području Županije.

Uz ove razloge mogli bi se navesti i drugi koji su vezani uz razmještaj prirodnih resursa, geoprometni položaj Županije i sl. No, oni ne predstavljaju čimbenik koji je bitnije utjecao na stupanj gospodarske neravnoteže prostora Županije.

Određena neravnoteža u prostornom razvoju očituje se u **urbaniziranju prostora i formiranju građevinskih područja**.

Određena ograničenja u smislu izgradnje, a time i razvoja nalaze se u brdsko- planinskom području zbog topografski nepovoljnih i pošumljenih terena.

Bogatstvo i raznolikost prirodnih resursa na području Županije osim što omogućavaju razvitak, istovremeno su i ograničenja prostornog razvitka zbog obveze njihovog očuvanja i racionalnog gospodarenja. Najznačajnije su u tom smislu prirodne vrijednosti

u planinskom dijelu Županije i prostor uz rijeku Dravu koji obiluje brojnim rukavcima i barama s očuvanom autohtonom močvarnom vegetacijom.

Veća naseljavanja i urbanizacija događala se uz značajne prometne pravce koji su uglavnom spajali središnja spomenuta naselja i centre okolnih područja.

Na spomenutim osovinama i pravcima su formirane i veće građevinske zone, tako da su već danas neka naselja spojena u neprekinuto građevinsko područje dužine čak preko 10 km. Tu se radi uglavnom o naseljima u ravničarskom dijelu Županije.

Za razliku od spomenutih područja, na prostoru vinogorskih pobrđa karakteristična su vrlo razvedena građevinska područja koja su rezultat reljefnih mogućnosti i uključivanja brojnih vikend objekata u građevinsko područje. Na ovim prostorima, kao naslijeđeno stanje, prisutna je kombinacija stambene izgradnje i izgradnje za odmor (vikendice i klijeti), što je uzrok otežanom komunalnom opremanju ovih prostora (različite potrebe i uvjeti komunalne izgradnje). Takva kombinacija namjena je vrlo česta, pa je velik dio građevinskog područja na ovom prostoru mješovitog karaktera, dok je pravih samostalnih vikend zona zapravo vrlo malo.

U višim zonama koje karakterizira raštrkanost vrlo malih naselja i zaselaka, građevinska područja sukladno spomenutoj karakteristici, čini velik broj malih površina koje su raštrkane u prostoru. Ovakav način formiranja građevinskog područja, koji je posljedica postojećeg sustava naseljavanja prostora, uzrokuje poteškoće u realizaciji planiranog ili željenog standarda življenja radi zahtjevne uspostave odgovarajućeg komunalnog sustava. U brežnim prostorima postojeća izgradnja ima oblik izduženih - vijugavih građevinskih područja, što je uvjetovano praćenjem ceste uz koje su se ta područja formirala.

Područje Županije nije dovoljno istraženo geomehanički i inženjersko-geološki te su nužna detaljnija istraživanja i kartiranje područja nepodobnih za pojedine tipove objekata.

Ograničenja u razvoju vezana su i na **vodne resurse**

Infiltracija voda s površine terena u gornji vodonosni sloj ima nepovoljan utjecaj na kvalitetu vode. To je iz razloga što je nizinski prostor ujedno i najnaseljenije i najurbaniziranije područje, te područje intenzivne poljoprivredne obrade. Tu se nalazi najplodnije tlo za uzgoj poljoprivrednih kultura, a s obzirom na tu činjenicu i lakšu pristupačnost, bio je bolje naseljavan od brežnih područja Županije.

U urbanim zonama zagađenje tla, pa tako i podzemnih voda dolazi od neriješene odvodnje i neriješenog deponiranja raznih vrsta komunalnog i industrijskog otpada, što se odnosi na nepodesno deponiranje otpada, rasipanja otpada i sporadičnog odbacivanja po tlu.

Isto tako, u jednom razdoblju učestala je pojava izgradnji farmi (peradarskih i stočarskih) na područjima uglavnom izvan naselja, koje nisu uvijek dovoljno kontrolirane, pa predstavljaju opasnost po zagađenje tla.

Jedan od najvećih problema koji se javlja na prostoru u okviru narušavanja okoliša je zagađenje podzemnih voda kao posljedica neizgrađene kanalizacijske mreže.

Problem izbalansiranog korištenja prostora i zaštite resursa ima poseban značaj jer su reljefne karakteristike prostora Županije takve da je središnji prostor najatraktivniji za sve djelatnosti.

Unutar navedenog prostora koji zauzima uski pojas uz "Podravsku magistralu" smještena je većina gospodarskih kapaciteta i gotovo sva magistralna infrastruktura, a u naseljima kroz koja prolazi "Podravska magistrala" nastanjeno je prema Popisu iz 1991. godine. 54574 stanovnika ili 52% od ukupnog stanovništva Županije, što jasno ukazuje na ugroženost ovog prostora zbog raznolikog korištenja i ograničenja svoje veličine.

Za područje Županije karakteristične su male gustoće naseljenosti građevinskih područja gradova i ostalih naselja koje iznose u prosjeku 9,27 st/h za gradove i 5,16 st/h za ostala naselja. Građevinska područja zauzimaju velike površine (8,7% površine Županije) što ukazuje na pojavu neracionalnog korištenja građevinskog zemljišta te neprestano smanjivanje poljoprivrednog zemljišta i njegovo pretvaranje u građevinsko.

Problemi neracionalnog korištenja prostora koji proizlaze iz dosadašnjeg razvoja naselja izraženi su i u neplanskoj izgradnji koja se odvija linearno uz postojeće cestovne komunikacije što izaziva probleme u funkcionalnoj organizaciji naselja (velike udaljenosti između stambenih područja i objekata društvenih djelatnosti otežavaju pješačku komunikaciju).

Navedenom izgradnjom obuhvaćeno je i područje neposredno uz državnu cestu broj 2 - "Podravsku magistralu" što je smanjilo njen nivo uslužnosti i stvorilo potrebu za njenim izmještanjem, a time i prenamjenom slobodnog zemljišta koje se danas koristi u poljoprivredne svrhe.

Važećim GUP-om Virovitice predviđene su vrlo velike površine za industrijsku namjenu pa je udjel industrijskih površina u ukupnoj površini grada 27%. Uz racionalno korištenje građevinskog zemljišta, na tako velikoj površini moglo bi se izgraditi objekata u kojima bi se moglo zaposliti 17.000 radnika (uz minimalnu gustoću od 25 radnika/ha). Površine planirane za razvoj industrije, skladišta i servisa prevelike su i doprinose neracionalnom korištenju prostora te štete postizanju bolje prostorne organizacije grada.

Dio industrije u Virovitici koncentriran je u jugoistočnom dijelu grada gdje je stiješnjena između pruge i državne ceste pa nema odgovarajuće uvjete za daljnje širenje.

Južna industrijska zona smještena je između pruge i obronaka Bilogore, u blizini stambenih područja te estetski i funkcionalno nepovoljno utječe na život i razvitak južnog dijela grada.

Sjeverna industrijska zona ima komparativne prednosti u odnosu na južnu zonu (promet, vjetrovi, širenje), ali je upitna opravdanost planiranja tolikih površina za industrijsku namjenu.

Uz sjevernu granicu građevinskog područja Virovitice planirana je predimenzionirana površina za širenje tvornice šećera i komplementarnih proizvodnji koja zahvaća vrijedno poljoprivredno zemljište i nalazi se neposredno uz planirane državne prometnice.

Na području Županije eksploatira se nekoliko različitih mineralnih sirovina. Nizinski dio karakterizira zastupljenost pijesaka, šljunaka i glina dok je u brdskom dijelu u najvećoj mjeri riječ o eksploataciji tehničkog kamena. Od mjesta na kojima se vrši (ili se vršila) eksploatacija mineralnih sirovina svega nekoliko ima valjanu dozvolu za rad i izrađen projekt sanacije polja po njegovom napuštanju. Zabilježen je čitav niz pješčara, glinokopa i kamenoloma koji su napušteni i nesansirani. Za neka od tih polja postoje zahtjevi za reaktiviranjem.

Tehnički građevinski kamen se eksploatira u kamenolomima Oršulica kosa, Brenzberg-Točak i Žervanjaska, te Jovanovici kraj Voćina. Sve ove lokacije prate isti problemi narušavanja karakteristika tla i zraka te stvaranje buke, a to je osobito izraženo kod eksploatacije kamena na području južno od Orahovice koje je evidentirano kao park prirode. Na navedenom području dolazi do konflikta između korisnika prostora (kamenolomi) i okoliša jer se narušava krajobraz, zagađuje voda i zrak, uzrokuje buka koja utječe na okolno stanovništvo i posjetitelje okolnih turističkih sadržaja, a vibracije u značajnoj mjeri oštećuju Srednjovjekovni grad "Ružica" (zaštićeni spomenik A kategorije). Uz cestu Voćin-Zvečevo više je kamenoloma koji nisu aktivni. Nužno je odrediti koji se mogu realizirati, a koji moraju u sanaciju. Među njima je i kamenolom Rupnica koji je zaštićen kao geološki spomenik prirode.

Pijesak se eksploatira na više lokacija uz Dravu. Zabilježeno je i više lokacija bespravne eksploatacije pijeska koja zahtijevaju hitnu sanaciju. Problematične su pojave povremenog eksploatiranja pijeska na privatnim posjedima bez dozvole i naknadne sanacije prostora.

Šljunak se eksploatirao kod Špišić Bukovice i Cabune. Potrebno je provesti postupak sanacije ovih šljunčara.

Glina se eksploatira na lokaciji kraj Jasenaša, Rodinog potoka, Sladojevaca i Orahovice. Za ova polja potreban je monitoring i praćenje utjecaja na okoliš. Ova polja imaju definiran način sanacije po okončanju eksploatacije. Stara napuštena gliništa zabilježena su na više lokacija unutar Županije. Nužno je izraditi njihov katastar te ih postupno sanirati.

Jedan od svakako značajnijih, ali još uvijek nedovoljno naglašen problem Virovitičko-podravске županije je neadekvatno zbrinjavanje komunalnog, posebnog i opasnog otpada. Navedeni otpad se u najvećem broju slučajeva odlaže na za to neprimjerena mjesta - odlagališta. Ta mjesta, uglavnom nisu pripremljena za namjenu odlaganja pa uslijed nedovoljne zaštite ugrožavaju tlo i što je značajnije, vrlo često, podzemni vodonosni horizont. Veća odlagališta su vezana za najveća naselja Viroviticu, Slatinu, Orahovicu, a manja uz naselja kojima služe. Prema podacima na prostoru Županije egzistira tri veća odlagališta i preko sto manjih. Odlagališta su neuređena i rad na njima nije primjeren, stoga se utjecaj zagađenja može širiti i na bližu i daljnju okolicu. Problem virovitičkog odlagališta je blizina vodocrpilišta, blizina naselja i neriješeni imovinsko-pravni odnosi. Orahovačko odlagalište ima također neriješene imovinsko-pravne odnose, nema potrebnu infrastrukturu, a otpad, posebno iz poljoprivrede i industrije se nekontrolirano odlaže. U vizualnom smislu svako odlagalište je neuklopljeno u okoliš, oko njega se šire neugodni mirisi, a poneko radi pojave vatre trenutačno i neposredno ugrožava bliži okoliš, a dimom i širi.

Odlagališta i smetlišta u stanju u kojem trenutačno jesu predstavljaju izvor zagađivanja tla, nadzemne i podzemne vode, te zraka. O tim činjenicama mora se već sada voditi računa kako bi se spriječilo dalje negativno djelovanje odlagališta na okoliš.

Erozioni procesi te bujična aktivnost vrlo su značajan element degradacije tala. Rezultati djelovanja erozionih procesa nisu vidljivi u kratkom vremenskom razdoblju pa se često tim procesima ne pridaje odgovarajuća pozornost. Bujice i bujičarsko djelovanje pridobivaju pažnju samo u vrijeme većih razornih djelovanja kada ugrožavaju ljudska dobra pa i same ljude.

Za Virovitičko-podravsku županiju moguće je reći da su erozioni procesi prisutni u južnom dijelu, u brdskim i priobalnim područjima. Efekti djelovanja erozionih procesa očituju se uglavnom na tom prostoru. Za razliku od njih bujična aktivnost ugrožava, pored ovog područja i niže područje u koje se obrušava vodena stihija. Ona nosi raznorodni materijal čija je energija izuzetno velika te stoga i rušilačka snaga. Djelovanje bujica je kratkotrajno no posljedice se osjećaju još dugo.

Od ukupno 16 gradova/općina na području Županije, u njih 10 zabilježena su oštećenja naselja uzrokovana ratnim djelovanjima. Ukupno je oštećeno 49 naselja (25% od ukupnog broja) s tim da je 31 naselje osim oštećenja i napušteno. Tijekom rata napuštena su: sva naselja u općini Voćin (njih 20), 2 naselja u gradu Slatini (uključujući i Golenić), 3 naselja u općini Mikleuš, 4 naselja u općini Čačinci i 2 naselja u gradu Orahovici. U smislu oštećenja najteže su razorena naselja u općini Voćin gdje se od ukupno 20 naselja njih 14 nalazi u četvrtoj kategoriji razorenosti.

Detaljniji podaci o stanju razorenosti naselja uslijed ratnih djelovanja vidljivi su iz slijedeće tablice:

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
PROSTORNI PLAN

Tablica 57 – Stanje razorenosti naselja Županije uslijed ratnih djelovanja
(obzirom na oštećenje stanova)

GRAD/OPĆINA	Naselja		Kategorija razorenosti naselja
	Oštećena	Oštećena i napuštena	
VIROVITICA	Virovitica	-	
	Jasenaš	-	
ORAHOVICA	-	Kokočak	
	-	G. Pištana	
SLATINA	Slatina	-	I
	Medinci	-	I
	Gornji Miholjac	-	I
	Kozice	-	I
	Ivan Brijeg	-	I
	-	Lukavac Golenić	IV
ČAČINCI	-	Krasković	
	-	Prekoračani	
	-	Pušina	
	-	Sl. Drenovac	
SUHOPOLJE	Pivnica Sl.	-	
	Levinovac	-	
ČAĐAVICA	Čađavički Lug	-	
MIKLEUŠ	Mikleuš	-	I
	-	Balinci	II
	-	Četekovac	III
	-	Čojlug	III
NOVA BUKOVICA	Bukovački Antunovac	-	I
	Sopjanska Greda	-	I
SOPJE	Španat	-	I
	VOĆIN	-	G. Kusonje
-		D. Kusonje	IV
-		N. Kusonje	IV
-		Mačkovac	I
-		Hum Varoš	IV
-		Hum	IV
-		Lisičine	IV
-		Kuzma	I
-		Popovac	IV
-		Voćin	IV
-		Kometnik Jorgić	IV
-		Kometnik Zubić	IV
-		Dobrić	IV
-		Sekulinci	IV
-		Smude	IV
-		Macute	IV
-		Bokane	IV
-		Čeralije	IV
-	Rijenci	IV	
UKUPNO:			
10	18	31 (s Golenićem)	

Izvor podataka: - Osnove korištenja i zaštite prostora bivših općina Slatina i Orahovica
- Podaci Županijskog ureda

U gotovo svim seoskim naseljima u tijeku je degradacija osnovne ruralne matrice kao posljedica nepostojanja prostorno-planske dokumentacije kojom bi se izgradnja regulirala i spriječilo njezino kaotično širenje.

Od ukupno 219 inventariziranih nepokretnih spomenika kulture (u što je uključeno i 83 spomen objekata) njih 9 (4%) je preventivno zaštićeno, a 51 (23%) zaštićeno (od čega su 14 spomen objekti), što je ukupno 60 spomenika ili 27% od ukupnog broja.

Ako se analiziraju samo nepokretni spomenici graditeljske baštine (bez spomen objekata) onda takvih spomenika ima ukupno 136, a od toga broja 9 (6,6%) ih je preventivno zaštićeno dok zaštićenih spomenika ima 37 (27%).

Relativno mali broj zaštićenih i preventivno zaštićenih spomenika u odnosu na njihov ukupan broj te nesrazmjerno velik broj spomen objekata u ukupnom broju ukazuju na problem i potrebu provedbe cjelovitog registracijskog postupka.

Naročito je nedostatan registracijski postupak za naseobinske cjeline jer je zaštićena samo urbanistička cjelina u Virovitici, a od seoskih cjelina nijedna nije niti rekognoscirana.

Vezano za vodnogospodarski sustav određeni konflikti ograničenog područja djelovanja mogu se pojaviti kod segmenta natapanja poljoprivrednih površina. Konflikt s drugim korisnikom prostora javlja se u odnosu na energetske vodove različitih naponskih nivoa. Naime, stupovi dalekovoda mogu ograničiti, a ponekad čak i onemogućiti primjenu većih sustava za natapanje.

Problemi vezani uz prostorne transformacije odnose se i na neke dijelove **prirode i krajobraza**.

Provedba hidroenergetskog projekta na Dravi novi je i vrlo izraženi prostorni element u zemljopisnoj cjelini dravske nizine, koji istovremeno utječe na gospodarske i društvene osobitosti ovog područja. Predjeli starog korita rijeke Drave značajni su radi autohtone močvarne vegetacije i obitavanja močvarnih životinja, osobito ptica.

Stoga se može smatrati da će svaki dodatni i novi utjecaji na tom prostoru prouzročiti određene posljedice.

To se odnosi i na niz ostalih vrijednijih prirodnih cjelina ekoloških značajki i jedinstvenih vrijednosti za Županiju ili za lokalnu sredinu.

Na gotovo svim područjima Županije prisutna je tendencija nestajanja vrednije ruralne arhitekture i specifičnih tipova naselja. U takvim mjestima postoji niz primjera narušavanja ranijeg sklada neadekvatnim zahvatima, posebno na području realizacije novih objekata. Ubrzane promjene načina života stanovništva dovele su do preobražaja u načinu gradnje seoskih domova, kuća za stanovanje i gospodarskih objekata. Neodgovarajući zahvati su neprihvatljivi za naselja gdje dovode do postupnog narušavanja ranijeg sklada i vrijedne i tipične sredine u tim mjestima kao primjerice:

- naselja na pobrđima i brdskim predjelima koja su rastresitog tipa (sistem zaselaka) s prirodnim krajolikom, te vrijednim i zanimljivim primjerima seoske stambene i gospodarske arhitekture,
- naselja u ravničarskim predjelima i riječnim dolinama koja su zbijenog ili izduženog tipa, nepravilnih geometrijskih formi.

Osnovni prirodni resursi Županije su poljoprivredne površine; šume; nalazišta kamena, gline, pijeska i šljunka; hidroenergija rijeke Drave i nalazišta nafte i plina.

Poljoprivredne površine zauzimaju najveći dio područja Županije (60,6%) pri čemu najveće značenje imaju ratarske površine na ocjeditim terasama i nasipima branjenom dijelu naplavne ravni Drave gdje su i agrarno najvrijednija tla. Poljoprivredni potencijal Županije je velik osobito ako se radi o proizvodnji ratarskih kultura (pšenica, kukuruz) i duhana u zapadnom

dijelu Županije gdje postoje odgovarajući klimatski i pedološki uvjeti, a osim toga i duga tradicija uzgoja.

Slični uvjeti postoje i za uzgoj šećerne repe na području riječnih terasa Drave, a na padinama brdskog područja Županije moguće je usprkos većinom sjevernoj ekspoziciji daljnje širenje vinograda, a posebno voćnjaka.

Livadsko-pašnjačke površine podgorja i pobrđa povoljne su za razvoj stočarstva što otvara mogućnosti vezane uz proizvodnju mesa.

Virovitičko-podravska županija je relativno bogata šumama na koje otpada oko 32,4% njene površine. Kvaliteta šumskog fonda je relativno velika, a sve šume nisu u dovoljnoj mjeri korištene pa postoje povoljne mogućnosti za razvoj šumarstva i djelatnosti vezanih uz preradu drveta.

Sirovina za građevinsku industriju (glina, pijesak, šljunak i kamen) ima u velikim količinama. Najkvalitetnije gline nalaze se na starijoj Virmskoj terasi Drave, gdje su glinenizirani lesni slojevi debeli i preko 20 m, ali glina se može koristiti i s padina brdskih dijelova Županije i mlađe terase Drave. Šljunak i pijesak se uglavnom koristi u naplavnoj ravni Drave jer se na terasama nalaze na većim dubinama, a nalazišta kamena (dolomita, dijabaza i vapnenca) nalaze se u brdsko-planinskim dijelovima Županije.

Hydroenergetski potencijali vezani su isključivo za rijeku Dravu na kojoj je moguća izgradnja vodnih stuba i hidroelektrane, ukoliko se dokaže opravdanost takve izgradnje obzirom na postojeće prirodne vrijednosti koje bi njome bile ugrožene.

Osim razvojnih mogućnosti temeljenih na osnovnim prirodnim resursima, značajan potencijal predstavljaju i prirodne vrijednosti Županije koje do danas nisu u dovoljnoj mjeri iskorištene.

Tok Drave i brojni meandri i rukavci važni su s aspekta turističke valorizacije naplavne ravni i pružaju izuzetno povoljne mogućnosti za razvoj ribolovnog i vikend turizma, a prirodne vrijednosti u brdsko-planinskim dijelovima Županije pogodne su za razvoj rekreacije i turizma (lovnog, zdravstvenog, zimskog, ekskurzijskog, izletničkog itd.).